

AZ EMBERKERESKEDELEM JELENLEGI HELYZETE MAGYARORSZÁGON

Készítette:

De Coll Ágnes Ráhel – Baptista Szeretetszolgálat Alapítvány
dr. Tatár Erika – Igazságügyi Minisztérium

Lektorálta:

dr. Barta Gábor – Igazságügyi Minisztérium

2020. szeptember 9.

Bővített, aktualizált kiadás: 2021. június 2.

**BELÜGYI
ALAPOK**

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió
támogatásával

*Komplex áldozatsegítési szolgáltatások az emberkereskedelem áldozatai részére
tanulmánykötetek
I.*

© De Coll Ágnes Ráhel – dr. Tatár Erika

Az emberkereskedelem jelenlegi helyzete Magyarországon

Felelős kiadó:
Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft.

Felelős vezető:
Németh Balázs ügyvezető

ISBN 978-615-5710-88-9

A kötet a *BBA-5.4.5/10-2019-00001* azonosító számú
„Komplex áldozatsegítési szolgáltatások
az emberkereskedelem áldozatai részére” című projekten belül
a Belső Biztonsági Alap és a Belügyminisztérium finanszírozásában jelent meg.

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió
támogatásával

AZ EMBERKERESKEDELEM JELENLEGI HELYZETE MAGYARORSZÁGON

Szerzők:

De Coll Ágnes Ráhel – Baptista Szeretetszolgálat Alapítvány
dr. Tatár Erika – Igazságügyi Minisztérium

Lektorálta:

dr. Barta Gábor

A kötetben foglalt nézetek a szerzők nézetei,
azok semmiképpen sem tekinthetők
az Európai Bizottság vagy a Belügyminisztérium hivatalos állásfoglalásának,
továbbá sem az Európai Bizottság, sem a Belügyminisztérium
nem tehető felelőssé azokért, illetve az abban foglaltakért.

Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft.
Budapest, 2021

**BELÜGYI
ALAPOK**

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió
támogatásával

TARTALOM

AZ EMBERKERESKEDELEM ÁLTALÁNOS BEMUTATÁSA	7
Az emberkereskedelem fogalma	8
Az emberkereskedelem megvalósulási formái	10
Szexuális kizsákmányolás	10
Munkacélú kizsákmányolás	11
Szervkereskedelem	13
Kényszerházasság	14
Bűncselekményre kényszerítés	15
Az emberkereskedelem elkövetői és a leggyakoribb módszereik	15
AZ EMBERKERESKEDELEM ÁLDOZATAI	18
A legveszélyeztetettebb csoportok az áldozattá válás szempontjából	19
Nők	19
Gyermekek	19
Bevándorlók és menekültek	20
Szociálisan hátrányos helyzetben lévő személyek	21
Fogyatékossgal élő személyek	21
Szenvedélybetegek, függők	21
Áldozattá válás	22
Miért nem kér az áldozat segítséget?	23
AZ EMBERKERESKEDELEM ÁLDOZATAINAK AZONOSÍTÁSA	25
Az emberkereskedelem áldozatainak azonosítását szolgáló eljárás	25
Kockázatfelmérés, kockázatelemzés	29

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió
támogatásával

AZ ÁLLAM SZEREPE AZ EMBERKERESKEDELEM ÁLDOZATAINAK TÁMOGATÁSÁBAN	31
Az Áldozatsegítő Szolgálat	31
Területi áldozatsegítő szolgálatok	31
Áldozatsegítő Vonal	32
Áldozatsegítő Központ	32
Igazságügyi Minisztérium	33
Az állam által biztosított támogatások	35
Érdekérvényesítés elősegítése	35
Azonnali pénzügyi segély	36
Áldozati státusz igazolása	37
Védett szálláshely	37
Bírósági tanúgondozás	39
Állami kárenyhítés	40
Jogi segítségnyújtás a bűncselekmények áldozatai részére	41

A BAPTISTA SZERETETSZOLGÁLAT ALAPÍTVÁNY SZEREPE AZ EMBERKERESKEDELEM ÁLDOZATAINAK TÁMOGATÁSÁBAN	43
Az emberkereskedelem áldozatainak szállítása	43
Az áldozatok elhelyezése védett szálláshelyen	43
Kriszsisintervenció	44
Segítő, támogató tevékenység	45
Rehabilitáció	45
Reintegráció	47
Alacsony küszöbű szolgáltatás	47
Komplex szolgáltatások igénybevétele	47
A büntetőeljáráásban megjelenő segítők és a támogató szerepe	48
Az áldozatok utánkötetése	49

NEMZETI KOORDINÁCIÓS MECHANIZMUS	
AZ EMBERKERESKEDELEM ELLEN	51
A Nemzeti Koordinációs Mechanizmus tagjai	52
A Nemzeti Koordinációs Mechanizmus működése	53
AZ EMBERKERESKEDELEM ÁLDOZATAIT TÁMOGATÓ RENDSZER	
HIÁNYOSSÁGAI	55
Az információ hiánya	55
Szakemberek képzése	55
A segítő háló, és a koordináció hiánya	56
Szolgáltatások fejlesztésének szükségessége	57
Az emberkereskedelem áldozatainak ismételt áldozattá válása	58
STATISZTIKAI FÜGGELÉK	61

**BELÜGYI
ALAPOK**

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió
támogatásával

AZ EMBERKERESKEDELEM ÁLTALÁNOS BEMUTATÁSA

Az emberkereskedelem az egész világon egy rendkívül jövedelmező, hatalmas látenciával bíró, határokat nem ismerő jelenség. A személyi szabadság és emberi méltóság súlyos megsértése, mely rámutat arra, hogy a modern kori rabszolgaság a 21. században tovább virágzik, és emberek millióit tartja rabszolgakörülmények között. Annak ellenére, hogy az emberkereskedelem egy ősi probléma, az emberiség még mindig nem tudja kellő hatékonysággal felvenni ellene a harcot. Olyan generációkon átívelő szociális nehézségekből táplálkozik, mint a szegénység, egyenlőtlenség, munkanélküliség, iskolázatlanság, kilátástalanság. Egyre nagyobb méreteket ölt, egyre több formáját különböztetjük meg. A bűncselekmény globalitását mutatja, hogy minden egyes gazdasági ágazatban megjelenik, de leginkább ott, ahol a munkavédelmi előírások hiányosak (pl. mezőgazdasági munka, vendéglátás, építőipar, gyár) vagy teljesen hiányoznak (pl. otthoni munkavégzés, prostitúció). E bűncselekmény globalitásával szemben egy ország sem immunis, így az ellene fellépő harc során egy olyan komplex, összehangolt és határokon átívelő együttműködés szükséges, ahol az állam, a magánszféra és a civil szervezetek egyaránt jelen vannak, és közösen veszik fel a harcot ellene. Annak érdekében, hogy az állami és civil szféra hatékony választ tudjon adni az emberkereskedelem kihívásaira, elsősorban szükséges tisztáznunk az emberkereskedelem és az emberkereskedelem áldozatainak fogalmát, valamint a jelenleg is elérhető támogatások rendszerét. Fontos, hogy felhívjuk az emberek figyelmét és beszéljünk az emberkereskedelem jelenségéről, hogy minél többen tisztában legyenek azokkal a jelekkel, amelyek figyelmeztetőek lehetnek az áldozattá válás megelőzésében.

**BELÜGYI
ALAPOK**

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió
támogatásával

Az emberkereskedelem fogalma

Az ENSZ nemzetközi szervezett bűnözés elleni egyezményének az emberkereskedelem, különösen a nők és gyermekek kereskedelme megelőzéséről, visszaszorításáról és büntetéséről szóló Jegyzőkönyve (a továbbiakban: Palermói Jegyzőkönyv) értelmében az emberkereskedelem: *„személyek toborzását, szállítását, eladását, elrejtését vagy átvételét jelenti fenyegetés, erőszak vagy a kényszer más formáinak alkalmazásával, rablás, csalás, megtévesztés, hatalommal vagy a védekezésre képtelen állapottal való visszaélés, vagy anyagi ellenszolgáltatás vagy előnyök adásával vagy elfogadásával annak érdekében, hogy kizsákmányolás céljából elnyerjék egy olyan személy beleegyezését, aki más személy felett hatalommal rendelkezik. A kihasználásnak magában kell foglalnia legalább a mások prostituálásának kihasználását, vagy a szexuális kizsákmányolás más formáit, kényszermunkát vagy szolgáltatásokat, rabszolgatartást vagy a rabszolgatartáshoz hasonló gyakorlatot, mások leigáztatását vagy emberi test szerveinek tiltott felhasználását.”*

Az emberkereskedelem gyakran a szervezett bűnözés keretei között elkövetett bűncselekmény, amely súlyosan sérti az emberek alapvető jogait, és amelyet az Európai Unió Alapjogi Chartája kifejezetten tilt.

Európai uniós irányelvek is az emberkereskedelem elleni küzdelem szükségességét deklarálják. Az emberkereskedelem megelőzéséről, és az ellene folytatott küzdeletről, az áldozatok védelméről, valamint a 2002/629/IB tanácsi kerethatározat felváltásáról szóló 2011/36/EU irányelv 2. cikke kimondja, hogy az alábbi szándékos cselekményeket a tagállamoknak büntetendővé kell tenniük: *„Személyek kizsákmányolás céljából való toborzása, szállítása, átadása, rejtegetése vagy fogadása – az adott személy feletti ellenőrzés megváltoztatását vagy átadását is ideértve – fenyegetéssel, erőszakkal vagy egyéb kényszer alkalmazásával, emberrablással, csalással, megtévesztéssel, hatalommal vagy a kiszolgáltatott helyzettel való visszaélés révén, illetve anyagi ellenszolgáltatásának vagy előnyöknek valamely személy felett ellenőrzést gyakorló személy beleegyezésének megszerzése érdekében történő nyújtásával vagy elfogadásával.”*

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió támogatásával

Összefoglalva elmondható, hogy az emberkereskedelem definíciója három részből tevődik össze: van egy tevékenység, amelyet meghatározott eszközökkel hajtanak végre a kizsákmányolás célja érdekében.

TEVÉKENYSÉG	toboroz, szállít, elrejt, elad, megvásárol, elcserél, ellenszolgáltatásként átad/átvesz
ESZKÖZ	fenygetés, erőszak, kényszer, csalás, megtévesztés, emberrablás, hatalommal és kiszolgáltatott helyzettel visszaélés, anyagi ellenszolgáltatásnak vagy előnyöknek valamely személy felett ellenőrzést gyakorló személy beleegyezésének megszerzése érdekében történő nyújtása vagy elfogadása (Amennyiben az áldozat 18 év alatti személy, akkor is emberkereskedelemnek minősül a bűncselekmény, amennyiben a kényszerítő eszközök egyikét sem alkalmazták.)
CÉL	szexuális célú kizsákmányolás, munkacélú kizsákmányolás, házi rabszolgaság, szervkereskedelem

1. táblázat: Az emberkereskedelem fogalmi elemei

A magyar jogrendben az emberkereskedelem fogalma több jogforrásból is levezethető és tilalma a legmagasabb jogforrási szinten van rögzítve, az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdése ugyanis kimondja: *„Senkit nem lehet kínzásnak, embertelen megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek aláveteni, valamint szolgaságban tartani. Tilos az emberkereskedelem.”*

1999. március 1-jétől van jelen jogrendszerünkben az emberkereskedelem önálló tényállása, és legutóbb 2013. július 1-jén került módosításra, amelyet a Palermói Jegyzőkönyvbe foglalt kötelezettségek indokoltak.

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 192. §-a értelmében, aki mást elad, megvásárol, elcserél, ellenszolgáltatásként átad vagy átvesz, illetve ezen cselekmények megvalósítása érdekében szállít, elszállít, elrejt vagy másnak megszerez, büntettet követ el.

Elkövetési magatartásként a Btk. többféle példát is hoz. **Adásvételi jellegű elkövetési magatartás:** adásvétel tárgya csak dolog lehet, ha adásvétel tárgya élő természetes személy, akkor a szerződés minden esetben semmis, és bűncselekmény valósul meg. Magatartásformái: átadás, átvétel, adásvétel, csere. **Szállítási jellegű magatartások:** e cselekmények csakis akkor minősülnek bűncselekménynek, amennyiben a céljuk az adásvételi jellegű magatartások megvalósítása. **Magatartásformái:** szállítás, elszállásolás, elrejtés, másnak megszerzés.

Az emberkereskedelem megvalósulási formái

Emberkereskedelem esetén a kizsákmányolás számos formáját különböztetjük meg, melyek eltérő jellemzőkkel rendelkeznek, így eltérő megoldási stratégiákat kívánnak.

Szexuális kizsákmányolás

Szexuális célú kizsákmányolásról beszélünk, amikor valaki pénzügyi vagy más hasznot húz egy másik személy toborzásán, szállításán vagy átvételén keresztül, akit megtévesztés, erőszak vagy fenyegetés útján szexuális cselekményre kényszerít. A szexuális kizsákmányolás az emberkereskedelem talán legelterjedtebb és legtöbb áldozatot követelő megvalósulási formája.

A szexuális célú kizsákmányolás elkövetőinek toborzási módszere a „kerítés”. Kerítést az követ el, aki haszonszerzés céljával valakit másnak megszerez szexuális cselekmény elvégzése céljából, illetve aki 18 éven aluli személyt prostitúcióra felajánl, illetve felhív.

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió támogatásával

Nagy előrelépést jelentett Magyarországon a Legfőbb Ügyészség 2018. október 25. napján NF.3889/2014/11. és KSB.377/2018/5-1. számon kiadott iránymutatása, mely alapján a kiszolgáltatott helyzetben lévő áldozat nem adhatja érvényes beleegyezését az emberi méltóságát és személyi szabadságát sértő bűncselekmény elkövetéséhez, így az áldozat szabad akaratára, saját döntési szabadságára történő határozás az elkövetőt (futtatót) nem mentesítheti a felelősségre vonás alól.

A szexuális kizsákmányolás áldozatai bármilyen életkorúak és neműek lehetnek. Nők és férfiak, gyerekek, adott tagállam állampolgárai és külföldi személyek jogi státuszukra tekintet nélkül szenvedhetnek el ilyen típusú bűncselekményt. Az áldozatokra jellemző, hogy folyamatosan utaztatják őket a szexuális szolgáltatás nyújtása céljából, munkavégzésük helye sosem állandó. Utaztatásuk során kísérik őket, nem hagyják az áldozatokat magukra. Jellemző lehet, hogy valamilyen tetovárlást viselnek, amely jelzi azt a csoportot vagy szervezetet, ahová tartoznak, akik kizsákmányolják őket. Nincs szabadnapjuk, folyamatosan rendelkezésre kell állniuk. A legtöbb esetben a szexuális szolgáltatás nyújtására használt helyiségben kell aludniuk. Olyan emberekkel élnek együtt, akikkel nem beszélnek még közös nyelvet sem, valamint nem beszélnek annak az országnak a nyelvét, ahol épp tartózkodnak. Csekély holmival, ruhával rendelkeznek. Nem rendelkeznek saját készpénzzel, sem személyazonosító okmánnyal. Olyan fizikai jelek lehetnek az áldozaton, melyek arra utalnak, hogy az áldozatnak védekezés nélkül kell erőszakos szexuális cselekményeket elszenvednie.¹

Munkacélú kizsákmányolás

A kényszermunka 2012-ben egy új tényállási elemként került bele a Btk.-ba, mivel azelőtt csak más bűncselekmények minősített esetei között találkozhattunk vele. A tényállás megalkotásának indoka az egyre nagyobb számban jelen lévő

---

1 <http://emberkereskedelem.kormany.hu/gyanus-jelek>

cselekmény üldözése. A Btk. 193. § (1) és (2) bekezdésének hatályos szabálya az alábbiak szerint fogalmaz:

„(1) *Aki mást annak kiszolgáltatott helyzetét kihasználva, illetve erőszakkal vagy fenyegetéssel munkavégzésre kényszerít, büntett miatt egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.*

(2) *A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha a kényszer munkát*

a) a sértett sanyargatásával,

b) jelentős érdeksérelmet okozva vagy

c) tizennyolcadik életévét be nem töltött személy sérelmére követik el.”

Az áldozatok körében legtöbb esetben az alulszabályozott ágazatok az angol szavak alapján „3D”-nek nevezett *piszkos, veszélyes és nehéz* (*dirty, dangerous and difficult*) munkavégzések találhatók. Az áldozatokra jellemző, hogy egy csoportban élnek, a munkavégzés helyét nagyon ritkán hagyhatják csak el. A munkavégzés helye szinte mindig megegyezik a lakhatás helyével, így általában lepusztult gazdasági vagy melléképületekben élnek az áldozatok. A munkáltató általában nem biztosítja a munkavégzéshez megfelelő védőruhát és védőfelszerelést. Munkaszerződése nincs, a munkavégzés szabályait egyoldalúan a munkáltató állapítja meg, jellemző a munkaidő kirívó hosszúsága. Az áldozat általában nem rendelkezik a munkavégzéshez szükséges engedélyekkel és képzettséggel. A munka során állandó bántalmazásnak, sértegetésnek és lelki, valamint fizikai terrornak van kitéve.²

Házi rabszolgaság esetében az áldozat az elkövetők családjával általában egy háztartásban él, ám nem étkezhet, nem érintkezhet közvetlenül velük. Nincs külön szobája, nem rendelkezik saját használatra szolgáló térrel. Lakóhelyén minden esetben másokkal kell osztozni, sokszor nincs ágya, alvásra alkalmas helye. A házat szélsőséges esetben sosem hagyhatja el, ha mégis, akkor csak a munkavégzéssel összefüggő okból (pl. vásárlás) és felügyelet alatt. A házi rabszolga állandó fenyegetésnek,

2 <http://emberkereskedelem.kormany.hu/gyanus-jelek>

**BELÜGYI
ALAPOK**

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió
támogatásával

sértegetésnek, lelki és fizikai bántalmazásnak az áldozata. A hétköznapi nyelvben csicskáztatás néven is elterjedt a kizsákmányolás ezen formája.

A kényszerkoldultatás a kényszermunka egy speciális esete: az áldozatokat kérégetésre kényszerítik, majd az összegyűjtött összeg egészét vagy egy részét a kizsákmányolók elveszik tőlük. A kényszerkoldulás esetében a toborzók főként olyan áldozatok közül válogatnak, akik valamilyen testi fogyatékossgal bírnak, így a járókelők és a tömegközlekedésen utazók hamarabb megsajnálják őket, és könnyebben adnak pénzt nekik. Az egyik legszomorúbb potenciális áldozati kör a gyermekeké, akiket a legtöbb esetben pszichikai ráhatással bírnak rá a cselekvésre.

Szervkereskedelem

A szervkereskedelem a szervek illegális adásvételét jelenti, melyet szükséges az emberkereskedelem körében tárgyalni. A 2008-ban kiadott Isztambuli Nyilatkozat volt az első dokumentum, amely definiálta a szervkereskedelmet. Ennek a nyilatkozatnak megfelelően a szervkereskedelem a következőt jelenti: *„a toborzása, szállítása, átadása, rejtegetése vagy átvétele olyan élő vagy már eltávozott személyeknek vagy szerveiknek erőszak vagy kényszerítés, emberrablás, csalás, megtevesztés útján, hatalom vagy védtelenség kihasználásával, készpénz vagy egyéb juttatás harmadik félnek való átadása vagy harmadik féltől való átvétele a potenciális donor feletti felügyelet átvételének érdekében, hogy annak szerveit transzplantációként hasznosítsák.”*

A szervkereskedelem potenciális veszélyeztetettjei leginkább a 18 és 30 év közötti férfiak, akik mélyszegénységben élnek, valamint jellemző rájuk az alacsony iskolázottság, így általános egészségügyi tudás hiányában nincsenek tisztában szervezetük működésével. A szervkereskedelem áldozatainál megfigyelhető jel lehet, ha

- egészségügyi dolgozókkal utazik együtt,
- fizikai fájdalommal küzd az eltávolított szerv helyén,
- külföldre történő megérkezésekor egyből a kórházba tart,

**BELÜGYI
ALAPOK**

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió
támogatásával

- utazása során leleteket hord magánál,
- nem ismeri a konkrét úti célt,
- egészségügyi dolgozó által biztosított szállással rendelkezik, amin több hasonló sorsú emberrel osztozik, és ahol állandó vizsgálatoknak vannak alávetve,
- nagyon rövid idő alatt esik át külföldi transzplantáción,
- úgy vallja, hogy ismeri a donort vagy a szervet kapó személy nevét, valójában azonban semmilyen kapcsolatuk sincs egymással,
- nem szívesen beszél a műtéti beavatkozásairól, valamint
- külföldi egészségügyi beavatkozása után fertőzésekkel, betegen tér haza (pl. HIV-fertőzés, malária, tífusz stb.).³

Kényszerházasság

A kényszerházasság a rabszolgasághoz hasonló jelenség, a nemi alapú erőszak egyik formája, ami nagymértékben sérti az emberi jogokat. Sok esetben nem önállóan a házasságkötés a kizsákmányolás végcélja, hanem párosulhat munkacélú és szexuális kizsákmányolással egyaránt. A leginkább veszélyeztetett áldozati csoportot a fiatal nők alkotják. Az áldozatok esetében itt is jelen lehetnek bizonyos árulkodó jelek: nem hagyhatja el a házat, a család és testvérei még az iskolában is állandó felügyelet alatt tartják, iskola után egyből haza kell mennie és nem vehet részt iskolai elfoglaltságokon. Az iskolából sokat hiányzik és bizonyos esetekben annak befejezése előtt kiveszik onnan.⁴

---

3 <http://hottproject.com/userfiles/IndicatorsTraffickinginHumanBeingsforthePurposeofOrganRemoval.pdf>

4 <http://www.safelives.org.uk/sites/default/files/resources/Forced%20marriage%20-%20practice%20briefing%20FINAL.pdf>

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió
támogatásával

Bűncselekményre kényszerítés

A bűncselekményre kényszerítést az emberkereskedelem áldozatainak azonosítását végző szervek sokszor nem ismerik úgy, mint az emberkereskedelemmel kapcsolatba hozható jelenséget, éppen ezért az áldozatokat csupán elkövetőnek definiálják, ezáltal áldozati jogaikat nem érvényesíthetik. A bűncselekményre kényszerítés áldozatai a legnagyobb mértékben gyerekek, akiket arra kényszerítenek, hogy akaratuk ellenére hajtsanak végre bűncselekményeket, melyek leggyakrabban: drogkereskedés, zsebtolvajlás, bolti lopás, autók feltörése, bankautomatákkal kapcsolatos kifosztások stb.

Az emberkereskedelem elkövetői és a leggyakoribb módszereik

Az emberkereskedelem szereplői között megkülönböztetjük az elkövetőket, az áldozatokat, és meg kell említenünk az emberkereskedelem „fogyasztóit” is, akik megvásárolják a kereskedők által előállított „terméket”, hiszen nélkülük nem lenne ilyen jövedelmező e tevékenység.

Az emberkereskedelem elkövetői az **emberkereskedők**. Az emberkereskedők felhajtják, toborozzák, szállítják, eladják és kizsákmányolják az áldozatokat, mely tevékenységhez a legtöbb esetben fizikai vagy lelki erőszakot és fenyegetést használnak.

Az elkövetők folyamatosan új potenciális áldozatok felkutatásán dolgoznak, és számos esetben közvetlen életterükből, családi és lakókörnyezetükből toboroznak, hiszen e térben könnyedén mozognak, ismerik az áldozatok szociális hálóját, vagyoni helyzetüket, így könnyebben tudják megközelíteni az áldozatokat. A toborzás sikerességének biztosítása érdekében számos esetben segítségül hívnak velük együtt dolgozó idősebb nőket, akik bizalmasabb kapcsolatba tudnak kerülni az áldozatokkal.

**BELÜGYI
ALAPOK**

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió
támogatásával

Az emberkereskedelem elkövetőire jellemző az alacsony iskolai végzettség és a büntetett előélet. Általában nincs polgári foglalkozásuk, teljes egészében a bűncselekményből tartják el egész családjukat. Az elkövetők a toborzás folyamán több módszert is bevetnek, a toborzást magát is különböző fázisokra bonthatjuk. A toborzás első szakaszában az elkövetők ritkábban folyamodnak erőszakhoz. Ilyenkor a cél az áldozatok bizalmába férkőzés, a hitegetés és az érzelmi függőség elérése. Kényszer és fenyegetés azokban az esetekben jelenik meg, ha az áldozatok a munkával nem tudják, nem akarják vagy nem képesek azt az összeget megkeresni, amit az emberkereskedők elvárnak tőlük, valamint, ha ki akarnak szállni a tevékenység további gyakorlásából. Ebben a fázisban sokszor kerül sor az áldozatok családjával való megfenyegetésre és megfélemlítésre. Ha az áldozat és az emberkereskedő között megszűnik a jó kapcsolat, és erőszakkal, valamint fenyegetésekkel tűzdelt a kapcsolatuk, akkor a későbbiekben sokkal nagyobb esély van arra, hogy az áldozat ellenük tanúskodjon, így nagyobb az esély egy sikeres büntetőeljárás lefolytatására is. Kizárólag pszichikai megfélemlítés esetén a függőségi viszony fennállása miatt erre az esély sokkal kisebb.

A toborzás során gyakori az ún. **„loverboy” jelensége**. A „loverboy” egy olyan fiatal férfi futtató, aki a toborzás első szakaszában elcsábítja az áldozatokat, majd prostitúcióra kényszeríti őket. Az elkövető eleinte bevet minden eszközt annak érdekében, hogy a potenciális áldozat teljes bizalmába férkőzzön. Elhiteti vele, hogy szereti, ajándékokkal árasztja el, majd folyamatosan kezdi izolálni az áldozatot a külvilágtól, szociális közegétől. Ezek után gyakori, hogy ráveszi a drogfogyasztásra, és végül belerántja a prostitúcióba. Leggyakrabban az olyan fiatal lányok válnak a „loverboy” áldozatává, akiknek rossz a családi hátterük, magányosak, elhanyagoltak, önbecsülésük alacsony és vágnak egy társra, szinte függetlenül a párkapcsolat minőségétől.

A 21. századra kialakult teljes körű globalizáció és a világháló számtalan új lehetőséget kínál az elkövetők számára a legkülönbözőbb toborzási módok felkínálásában. A direkt megkeresés mellett elterjedtek az újságban, valamint az internetes felületeken hirdetések útján történő toborzási módok is. A munkacélú kizsákmá-

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió támogatásával

nyolás hirdetései rendkívül sokszínűek, azonban jellemző rájuk, hogy a munkavégzés jellege és körülményei egyáltalán nincsenek kifejtve.

Az emberkereskedelem elkövetői és áldozatai között nem minden esetben húzható olyan éles határvonal, mint gondolnánk: vannak helyzetek, amikor e szerepek felcserélődhetnek. A leggyakoribb példákat a szexuális kizsákmányolás területén látjuk.

AZ EMBERKERESKEDELEM ÁLDOZATAI

Az emberkereskedelem áldozatai nem jellemezhetőek egyetlen profillal, bárki áldozattá válhat nemre, korra és nemi, illetve szexuális hovatartozásra tekintet nélkül. Az alábbi táblázatban megkülönböztetünk azonban kényszerítő (push), illetve vonzó (pull) tényezőket, melyek nagymértékben elősegíthetik az áldozattá válást:

Push	Pull
magas munkanélküliségi ráta, ahol a munkaerőpiac nem nyitott a női munkavállalók előtt	jobb életkörülmények ígérete, tanulásvágy felsőoktatásban
szexuális vagy etnikai diszkrimináció	nyitottabb társadalmi eszmék, elfogadóbb állam képe
szociális infrastruktúra elmaradottsága	olcsó munkaerőre való igény, könnyebb boldogulás gondolata
egyéb körülmények: pl. háború, üldöztetés	stabil, biztonságos állam képe

2. táblázat: Az emberkereskedelem áldozatai toborzásának tényezői (Forrás: Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal: Útmutató kiadvány az emberkereskedelem külföldi áldozatainak beazonosításához. Budapest, 2017)

Az emberkereskedelem szempontjából Magyarország kiindulási és tranzitországnak egyaránt tekinthető, de a bűncselekmény országhatáron belül is megvalósul, nem szükségszerű elem az áldozat utaztatása. Ha kiindulási országgént

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió támogatásával

tekintünk Magyarországra, akkor a legtöbb ember Nyugat-Európa országában, elsősorban Hollandiában, Svájcban, Belgiumban, Ausztriában, Németországban és az Egyesült Királyságban esik áldozatul. A legtöbb áldozat Magyarország peremvidékeiről származik, ahol a szociális infrastruktúra elmaradottabb, és számottevően nagyobb a munkanélküliség. Ilyen területek főként Borsod-Abaúj-Zemplén megye, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye, illetve Baranya megye.

A legveszélyeztetettebb csoportok az áldozattá válás szempontjából

Bárki lehet emberkereskedelem áldozata, vannak azonban olyan veszélyeztetett csoportok, melyekre való odafigyelés kiemelten fontos az emberkereskedelem elleni harcban. Legfontosabb feladat e csoportok tekintetében mindenképpen a prevenció, a megelőzés.

Nők

Az emberkereskedelem legveszélyeztetettebb csoportjába tartoznak a fiatal lányok és nők, hiszen az összes kizsákmányolási formában rendkívül magasnak vannak reprezentálva, de legfőképpen a szexuális kizsákmányolás esetében.

Gyermekek

Sajnos világszerte óriási igény mutatkozik a gyermekmunkára. Az elkövetők azért toborozzák szívesen a gyermekeket, mert azt vallják, hogy bizonyos munkafolyamatokat fizikai adottságaik miatt a gyermekek könnyebben tudnak elvégezni (pl. apró ujjaiuk vagy kis testfelépítésük miatt). E mellett a lelki tényezők is szerepet játszanak abban, hogy ekkora méreteket ölt a gyermekmunka a világon. A gyerme-

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió támogatásával

kek gyakran nincsenek tisztában jogaikkal, önérvényesítő képességük csekély, így kevés eszközzel rendelkeznek a kizsákmányolók ellen. További érv a gyermekeket a toborzás során sokkal könnyebb kontroll alatt tartani, megfélemlíteni, könnyű kialakítani a kötődést, az érzelmi függőség állapotát, ezért a kizsákmányolás folyamata sikeresebb lehet, mint egy felnőtt esetében.

Különösen nagy veszélynek vannak kitéve a diszfunkcionális családban felnövő gyermekek, hiszen egy stabil, érzelmi háttér nélküli közegből könnyebb az emberkereskedők áldozatává válni. A halmozottan hátrányos, bántalmazott vagy utcán felnövő gyerekeket könnyebb befolyásolni és könnyebben becsaphatóak egy jobb jövő ígérete reményében. Ezeknél a gyerekeknél nem csupán az anyagi javak bírnak csábító erővel, hanem sokkal inkább egy szerető, elfogadó és támogató közeg ígérete is.

Bevándorlók és menekültek

Az Európán végigsöprő bevándorlási hullám miatt egyre jelentősebb számot mutat a bevándorlók és menekültek közül kikerülő áldozati réteg. A legtöbb országban megfigyelhető, hogy a kizsákmányolás áldozatává vált rabszolgák jelentős része olyan bevándorló, aki embercsempészet útján került a befogadó országba, így jogi státuszuk bizonytalan. Ezek az emberek távol otthonuktól, az adott nyelvismeret hiányában rendkívüli módon ki vannak szolgáltatva, és mivel sokszor illegálisan tartózkodnak az adott országban, ezért a hatósághoz sem mernek segítségért fordulni, ha bajba kerülnek. Ennél az áldozati rétegnél figyelhető meg leginkább, hogy az emberkereskedelem és embercsempészet mennyire kéz a kézben járó bűncselekmény.

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió támogatásával

Szociálisan hátrányos helyzetben lévő személyek

Nagymértékben veszélyeztetett csoport az áldozattá válás szempontjából a szociálisan hátrányos helyzetben lévők társadalmi rétege. Magyarország peremterületein élve a szociális infrastruktúra, az oktatási rendszerből való korai elszakadás és ennek következtében a nehezebb munkakörülmények és alacsonyabb fizetés, mind hozzásegítő tényező a potenciális áldozattá váláshoz.

Fogyatékosággal élő személyek

Bármely bűncselekmény áldozatává válása során a fogyatékosággal élő személyek többszörösen veszélyeztetve vannak, így az emberkereskedelem esetében is. Jellemző erre az áldozati csoportra, hogy sokszor ugyanannak az elkövetőnek válnak áldozatául, és sok esetben nincsenek tisztában áldozati helyzetükkel. Az értelmi sérült emberek kevésbé képesek észlelni a veszélyt, rendkívül könnyen befolyásolhatóak, szociális készségeik nem megfelelőek, valamint igen hamar elkezdnek kötődni magukhoz az elkövetőkhöz, így mindig visszatérnek hozzájuk. Az elkövetők az értelmileg akadályozott emberek eltérő büntethetőségi szabályait próbálják kihasználni, a büntethetőségtől való mentesülés érdekében. Az értelmileg visszamaradottság mellett a testi fogyatékkal élők is „könnyű prédának” bizonyulnak, hiszen fizikailag kiszolgáltatottabbak, így az elmenekülés esélye minimális.

Szenvedélybetegek, függők

Az alkoholfüggőség, valamint a szerhasználat lehet előzménye, eszköze és következménye is az emberkereskedelemnek. Eszközként használva az alkoholt az emberkereskedők kihasználják az áldozatok ellenállásának gyengülését, ezáltal hosszú távon egy olyan demenciát okoznak, hogy a menekülés esélye minél

**BELÜGYI
ALAPOK**

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió
támogatásával

inkább csökkenjen. Az alkoholfogyasztás akkor előzménye az emberkereskedelemnek, ha az áldozatokat ittas állapotban meghozott döntéseiket kihasználva édesgetik magukhoz közel a toborzók. A szerfüggőség a fogva tartás és kényszerítés következménye akkor, ha az áldozat csupán valamilyen függőségbe menekül, hogy enyhítse helyzetét.

Függőségként meg kell említeni a társfüggőséget is, mely leginkább a nőket érint. Ilyenkor a betegnek az identitása sérül, az önértékelése rendkívül alacsony, és könnyebben válik sebezhetővé egy futtató számára.

A férfiakra nézve a játékfüggőség az, ami komoly veszélyt jelent, hiszen az eladósodás folyamán az adósrabszolgáság csapdájába kerülhetnek.

Áldozattá válás

Az áldozatok körében elmondható, hogy az áldozattá válás összefügg a sérülékeny célcsoport hátterével, gyermekkorával és értelmi képességével is. Az áldozatok háttere, hányattatott gyermekora, a megtartó, biztonságot és elfogadást nyújtó család és a kapaszkodó hiánya szinte minden esetben előfordul azoknál a nőknél és férfiaknál, akik emberkereskedelem és/vagy kizsákmányolás áldozatává válnak. Magyarországon e bűncselekmény különösen veszélyeztetett sértettjei elsősorban azok a fiatalok, akik nevelőintézetben, illetve állami gondozásban nevelkednek.

Az áldozatok leggyakoribb jellemzői:

- 15–36 éves korú nők,
- rendkívül szegény környezetből származnak,
- kilátástalan anyagi helyzetűek, adóssággal küzdenek,
- rendezetlen családi háttérrel rendelkezők, vagy ott növekedők,
- sodródók, befolyásolható jelleműek,
- szellemi fogyatékosok,
- bántalmazó partnerrel élők,
- szociális kapcsolataik rendkívül hiányosak,

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió
támogatásával

- túlzott kötődés egy nem megfelelő jellemű és életvitelű, rendszerint bűncselekmény elkövetéséből élő személyhez,
- korai nemi erőszak áldozata,
- alacsony képzettségű,
- kábítószer-fogyasztó.⁵

Miért nem kér az áldozat segítséget?

Jellemző, hogy az áldozatoknak nincs bátorsága, bizalma, tudása arról, hogy segítséget lehet kérni. Ahhoz, hogy segítséget kapjanak, el kell mesélniük kiszolgáltatott és megalázott helyzetüket, amely magas fokú szégyenérzettel társul, illetve tudatlanságuk okán saját magukat is bűnelkövetőnek gondolják, ezért sokszor inkább passzívak maradnak.

A társadalom nagy része a prostitúcióban élőket megveti, az „ősi mesterséget” saját választásuknak tartja. Széles körben elterjedt tévhit az is, hogy a prostituáltak könnyen és rengeteg pénzt keresnek, amelyből busásan meggazdagodnak, és hedonista módjára élik az életüket, a könnyen megkeresett pénzt elherdálják.

Ezen túl, vagy éppen ebből következően a szégyenérzet is jelentős mértékben akadályozza, hogy egy áldozat segítséget kérjen. A prostituáltakat a társadalom egy része megveti, lenézi, egyáltalán nem gondol arra, hogy szexrabszolgák, és ezáltal szexuális kizsákmányolás áldozatainak tekintsek őket.

Másfelől az áldozatok és egyben a hétköznapi emberek nincsenek tisztában jogaikkal, nem ismerik a Btk. vonatkozó szakaszait. A hétköznapi ember sincs tisztában azzal, hogy mely esetben válik ő vagy más bűncselekmény – különösképpen emberkereskedelem – áldozatává. Nem tud róla, hogy segítséget kérhet, nem bízik

---

5 Dr. Czine Ágnes: Az emberkereskedelem, mint a szervezett bűnözés egyik megjelenési formája. Pécs, 2011

a rendőrség segítő funkciójában, illetve nem tudja, hogy léteznek kiutat teremtő állami és civil támogatások, védett szálláshelyek.

Fentieket összegezve láthatjuk, hogy az áldozat sokszor nincs abban a helyzetben, hogy segítséget kérjen, illetve nincs tisztában azzal sem, hogy őt kizsákmányolják, ezáltal emberkereskedelem áldozata. Az áldozatokkal kapcsolatba kerülő szervezeteknek, szervezeteknek ezért óriási felelőssége van az emberkereskedelem jeleinek felismerésében, az áldozatok azonosításában, az áldozatok segítő szervezetekhez történő irányításában és az elérhető támogatásokról való tájékoztatásban.

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió támogatásával

AZ EMBERKERESKEDELEM ÁLDOZATAINAK AZONOSÍTÁSA

Az emberkereskedelem áldozatainak azonosítását szolgáló eljárás

Az azonosító eljárást hazánkban az emberkereskedelem áldozatainak azonosításának rendjéről szóló 354/2012. (XII. 13.) Korm. rendelet (a továbbiakban: THB rendelet) szabályozza, mely szerint az emberkereskedelem áldozatainak azonosítását az a szervezet végzi, amellyel az áldozat először találkozik. Az azonosításra kötelezett szervek a THB rendelet 1. §-a értelmében a következők: az egészségügyi szolgáltató, az egészségügyi államigazgatási szerv, a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltató, a köznevelési intézmény, a rendőrség, a munkaügyi hatóság, a konzuli tisztviselő, az idegenrendészeti hatóság, a menekültügyi hatóság és az áldozatsegítő szolgálat, jogi segítségnyújtó szolgálat, illetve a pártfogó felügyelők.

Az azonosítást végző szervek mellett önkéntesen közreműködő szervezetek is részt vesznek az azonosítás folyamatában. Az önkéntesen közreműködő szerv a THB rendelet 1. § 3. szakasza értelmében *„az a nem állami, vagy önkormányzati fenntartású jogi személy, valamint jogi személyiség nélküli szervezet, amely működése során olyan magyar állampolgárról vagy a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyről szerez tudomást, akiről alappal feltehető, hogy az emberkereskedelem áldozata”*.

Az azonosító beszélgetést tehát annak a szervnek kell lefolytatnia, akinek az áldozat először látókörébe kerül. Az azonosító beszélgetés lefolytatása során a THB rendelet 1. melléklete alapján készült űrlapot kell kitölteni.

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió támogatásával

Az azonosító beszélgetés megkezdése előtt az azonosításba bevont személyt az ügyintézőnek minden esetben fel kell világosítania az azonosító beszélgetés céljáról. Az azonosítás megkezdése előtt az azonosításba bevont személyt tájékoztatni kell arról, hogy amennyiben a beszélgetés eredményeként valószínűsíthető, hogy nem emberkereskedelem áldozata, vagy emberkereskedelem áldozata, de a további intézkedésekhez nem járul hozzá, az azonosító adatlap személyazonosításra alkalmatlanná tett módon, kizárólag statisztikai célra kerül felhasználásra. Az adatlap a személyes kérdések feltételével, valamint az áldozat külső jegyei, megjelenése és munkakörülményei alapján kerül kitöltésre. A magyar jogi szabályozás szerint „alapos okkal” feltehető, hogy egy személy emberkereskedelem áldozatává vált, ha az adott kategóriában két nagy valószínűsége utaló jel, vagy egy nagy valószínűsége utaló és egy közepes/kis valószínűsége utaló jel, vagy két közepes valószínűsége utaló jel és egy kis valószínűsége utaló jel együttesen jelen van. Az azonosításba bevont személy valószínűsíthetően emberkereskedelem áldozata, ha az áldozattá válás valószínűsége valamennyi kategóriában fennáll.

Megjelenés		
Nagy valószínűsége utaló jel	Közepes valószínűsége utaló jel	Kis valószínűsége utaló jel
gyermekkor, sérülések, testi fogyatékoság, alultápláltság jelei, terhesség	elhanyagolt ruházat, kimerültség, tipikusan szexuális tevékenység végzéséhez viselt ruházat	túlzott idegesség

3. táblázat: Megjelenésre vonatkozó jelek emberkereskedelem áldozatainál (Forrás: Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal: Útmutató kiadvány az emberkereskedelem külföldi áldozatainak beazonosításához. Budapest, 2017)

Személyes körülmények	
Nagy valószínűsége utaló jel	Közepes valószínűsége utaló jel
nincs személyazonosságát igazoló dokumentumai birtokában, személyi mozgásának korlátozására utaló jelek	munkahely és szállás egy helyen, és ezek címét nem tudja, folyamatosan változó szálláshelyek

4. táblázat: Személyes körülményekre vonatkozó jelek emberkereskedelem áldozatainál
 (Forrás: Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal: Útmutató kiadvány az emberkereskedelem külföldi áldozatainak beazonosításához. Budapest, 2017)

Munkakörülmények	
Nagy valószínűsége utaló jel	Közepes valószínűsége utaló jel
fizetés egy részének vagy egészének elvonása, munkaidő hosszúsága, munkahely címe ismeretlen számára	munkaszerződés nincs, összes munkafeltételt a munkaadó állapítja meg, az áldozat úgy gondolja, hogy tartozik, folyamatosan változó munkahely

5. táblázat: Munkavégzés körülményeire vonatkozó jelek emberkereskedelem áldozatainál
 (Forrás: Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal: Útmutató kiadvány az emberkereskedelem külföldi áldozatainak beazonosításához. Budapest, 2017)

Amennyiben az azonosítást végző szerv megállapítja, hogy a személy valószínűsíthetően emberkereskedelem áldozata, akkor erről – abban az esetben, ha az áldozat írásos hozzájárulását adja – haladéktalanul értesíti az áldozatsegítő szolgálatot az Igazságügyi Minisztérium által működtetett, emberkereskedelem áldozatainak azonosítását szolgáló webalapú rendszeren (a továbbiakban: EKAT rendszer) keresztül. A jogszabályban megkövetelt azonosítás és adatszolgáltatás az EKAT rendszer bevezetése előtt kizárólag papíralapon működött. Az áldozatok írásos hozzá-

járulására tekintettel a papíralapú rögzítés támogatására készült ez a webalapú rendszer, melynek feladata az adatok továbbítása, rendszerezése, azok statisztikai célú vizsgálata. Az EKAT rendszert az Igazságügyi Minisztérium alakította ki a Belső Biztonsági Alap pályázati forrásából.

Az adatlapoknak az EKAT rendszerben történő rögzítése minden esetben az áldozat írásos beleegyezése esetén történik. A rendszerbe csak regisztrált felhasználók léphetnek be a <https://emberkereskedelem.im.gov.hu> oldalon.

Amennyiben az azonosító beszélgetést az áldozatsegítő szolgálat folytatja le, úgy a papíralapú adatlapok kitöltése után haladéktalanul fel kell vinnie az adatokat, a rendszerbe, és az egész eljárás során ő lesz az illetékes hatóság.

Amennyiben az azonosító beszélgetést nem az áldozatsegítő szolgálat folytatja le, hanem valamely másik azonosításra kötelezett vagy önkéntesen közreműködő szerv, akkor az adatlapokat az EKAT rendszeren keresztül továbbítják az áldozatsegítő szolgálat felé. A rendszeren keresztül történő továbbítás révén az emberkereskedelem áldozatának azonosítása esetén a szükséges tájékoztatások egy zárt csatornán keresztül és gyorsabban megtehetőek.

Ha az azonosítást végző szerv azt állapítja meg, hogy az áldozat biztonságos szállással nem rendelkezik, az előbbiekben meghatározott intézkedésen túl, az áldozat erre irányuló írásos hozzájárulása esetén, az azonosító adatlap egyidejű megküldésével, haladéktalanul értesíti a Családbarát Ország Nonprofit Közhasznú Kft. által működtetett Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálatot (a továbbiakban: OKIT).

Ha az azonosító beszélgetés alapján valószínűsíthető, hogy az emberkereskedelem áldozataként azonosított személynek egészségügyi ellátásra van szüksége, az előbbiekben meghatározott intézkedésen túl az áldozat írásos beleegyezése esetén az áldozatot az egészségügyi alapellátást biztosító szervhez irányítja.

Ha az azonosító beszélgetés alapján valószínűsíthető, hogy az emberkereskedelem áldozataként azonosított személy a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 5. § a) pontja szerint

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió támogatásával

gyermek, az azonosítást végző szerv haladéktalanul kezdeményezi a Gyvt. 17. § (2) bekezdés b) pontja szerinti hatósági eljárást.

Kockázatelemzés, kockázatelemzés

Az áldozatazonosítás szerves része a kockázatelemzés, amely segít eldönteni, hogy pontosan milyen típusú ellátásra van szüksége egy áldozatnak, illetve szükség van-e azonnali orvosi vagy egyéb, pl. pszichiátriai intézményi beavatkozásra.

Az emberkereskedelem áldozatai sok esetben közvetlen életveszélyben vannak, és számos veszélyeztető tényező állhat fenn esetükben. A fenyegetés, bántalmazás miatt kialakult félelemből visszavont tanúvallomás következménye lehet egy sikertelen büntetőeljárás is.

A cselekvési és reintegrációs terv kidolgozása előtt szükséges:

- a kockázatok feltárása és a kockázatelemzés;
- kockázatok csoportosítása, értékelése;
- bekövetkezés valószínűsége;
- bekövetkezés hatása;
- kockázatok csökkentése, illetve elkerülése;
- kockázatmentesítés, intézkedések kidolgozása.

A kockázatok bekövetkezési valószínűsége folyamatosan változhat, ezért a kockázatelemzést időről időre célszerű megismételni. Ennek az elemzésnek az alapján születik meg egy közös döntés arról, hogy az áldozat az ország mely pontjára kerüljön védett szállásra.

Az elemzést annak kell elvégeznie, aki elsőként találkozik vagy beszél egy áldozattal.

Amennyiben az azonosító beszélgetés során az azonosítást végző szerv vagy az önkéntesen közreműködő szerv arra a megállapításra jut, hogy feltehetően emberkereskedelem áldozata került a látókörébe, úgy rendkívül fontos, hogy

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió
támogatásával

az áldozat tudja, van segítség, számos olyan az állami áldozatsegítés és a civil szervezetek által kínált támogatás érhető el, mellyel eredményesen kezelhető a bűncselekmény okozta krízishelyzet, az áldozat képes lehet új életet kezdeni. Ugyanolyan fontos, hogy az azonosítást végző személy ezeket az információkat megossza az áldozattal, ezért a következő két fejezetben bemutatásra kerül az állami áldozatsegítésben elérhető támogatások rendszere, valamint a pályázatban konzorciumi partnerként részt vevő Baptista Szeretetszolgálat Alapítvány által az emberkereskedelem áldozatainak kínált szolgáltatások.

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió
támogatásával

AZ ÁLLAM SZEREPE AZ EMBERKERESKEDELEM ÁLDOZATAINAK TÁMOGATÁSÁBAN

Az Áldozatsegítő Szolgálat

A bűncselekmények, illetve tulajdon elleni szabálysértések áldozatai számára széleskörűen és térítésmentesen elérhetőek az áldozatsegítő támogatások valamennyi megyei (fővárosi) kormányhivatal területi áldozatsegítő szolgálatánál, továbbá jelenleg hét Áldozatsegítő Központban, Budapesten, Szombathelyen, Miskolcon, Pécsen, Szegeden, Kecskeméten és Veszprémben. Rendelkezésre áll továbbá az Igazságügyi Minisztérium által működtetett Áldozatsegítő Vonal (+36-80-225-225) is, amely éjjel-nappal ingyenesen hívható az ország egész területéről.

Területi áldozatsegítő szolgálatok

A megyei (fővárosi) kormányhivatalokban működő területi áldozatsegítő szolgálatok látják el a közvetlen áldozatsegítő tevékenységet. A területi áldozatsegítő szolgálatnál dolgozó áldozatsegítő munkatársak elsősorban a hatósági ügyintézés igénylő támogatásokat biztosítják. 2020. március 1-jétől a területi áldozatsegítő szolgálatok rendelkeznek hatáskörrel az azonnali pénzügyi segély és az áldozati státusz igazolása esetén. Állami kárenyhítés esetében támogató hatóságként lépnek fel (kérelem náluk is benyújtható), de döntő hatóságként kizárólagos hatáskörrel a fővárosi kormányhivatal jár el.

**BELÜGYI
ALAPOK**

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió
támogatásával

Áldozatsegítő Vonal

Az áldozatsegítő tevékenység keretében az Igazságügyi Minisztérium 2011-ben létrehozta az éjjel-nappal ingyenesen hívható Áldozatsegítő Vonalat (+36-80-225-225), melyet azóta is megszakítás nélkül működtet. Az Áldozatsegítő Vonal elsődleges feladata, hogy biztosítsa az áldozatsegítő szolgálat folyamatos elérhetőségét, hogy az áldozatok bármely időben az egyedi helyzetüknek megfelelő tájékoztatást, tanácsadást kaphassanak a zöld számon. Évente mintegy 12 000 hívással az Áldozatsegítő Vonal a legnagyobb ügyforgalmat lebonyolító hazai áldozatsegítési szolgáltatási forma.

Áldozatsegítő Központ

Az Igazságügyi Minisztérium eddig hét Áldozatsegítő Központot (Budapest, Miskolc, Szombathely, Pécs, Szeged, Kecskemét, Veszprém) nyitott meg és működtet annak érdekében, hogy az áldozatok ingyenesen, minél szélesebb körben, és minél komplexebb támogatásban részesülhessenek. A központok feladata a hatósági jelleget nélkülöző érdekérvényesítés elősegítése szolgáltatás széles körű és szakszerű biztosítása, az érzelmi segítségnyújtás pszichológus általi szolgáltatása, tényleges krízisintervenció megszervezése, az ügyfelek irányítása, továbbá a széles körű tájékoztató, megelőző tevékenység. Az Áldozatsegítő Központokban végzett egyéni krízisintervenció helyszíne az elkülönített segítségnyújtást biztosító patrónus szoba, mely nyugodt, kényelmes és biztonságos légkört biztosít az áldozat számára. A szoba berendezése, mérete, szeparáltsága, a benne található, munkát segítő eszközök mind hozzájárulnak ahhoz, hogy az áldozat bensőséges kommunikációt tudjon folytatni a pszichológus szakemberrel. A helyiségben a pszichológuson és az áldozaton kívül senki sem tartózkodhat, kivéve akkor, ha a lelki segítségnyújtás megvalósításához más személyek jelenléte is szükséges. Az áldozatirányítás hatékonysága, az áldozatok elérésének növelése és az áldozatok részére nyújtott szolgáltatások minőségének javítása érdekében az Áldozatsegítő Központok szorosan együttműködnek a területi

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió támogatásával

áldozatsegítő szolgálatokkal, valamint az áldozatsegítésben részt vevő egyéb állami és civil szervezetekkel.

Magyarország Kormánya 2019. november 19-én elfogadta az áldozatsegítés rendszerének fejlesztéséről szóló 1645/2019. (XI. 19.) Korm. határozatot (a továbbiakban: Korm. határozat), mely alapján öt éven belül ki kell építeni a Központok országos hálózatát. A Kormány célja egy jól szervezett, könnyen hozzáférhető, azonnali, szükség esetén hosszú távú támogatást nyújtani képes áldozatsegítői hálózat rendszerszintű kiépítése, mely megvalósulása érdekében cél az, hogy 2025-re minden megye rendelkezzen Áldozatsegítő Központtal.

Igazságügyi Minisztérium

Az igazságügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos egyes feladat- és hatáskörökről szóló 362/2016. (XI. 29.) Korm. rendelet értelmében az igazságügyi miniszter feladata az áldozatsegítéssel kapcsolatban kettős: ellátja az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény szerinti szakmai irányító és felügyeleti jogköröket a fővárosi és megyei kormányhivatalok egyes feladatkörei tekintetében, másrészt működteti a Központokat és az Áldozatsegítő Vonalat.

E mellett, mint szakmai irányító feladata az egységes jogalkalmazás biztosítása és a szakterület általános képviselése.

Az Igazságügyi Minisztérium az állami áldozatsegítési szolgáltatások fejlesztéséről, az áldozatelérés hatékonyságának növeléséről, valamint az áldozatok közvetlen elérésén alapuló állami áldozatsegítési rendszer létrehozásáról szóló jelentést készített Magyarország Kormánya részére. A jelentés tartalmát a Stratégiai és Családügyi Kabinet elfogadását követően Magyarország Kormánya 2020. szeptember 15-én jóváhagyta. A jelentés többek között megfogalmazta, hogy szükséges létrehozni az áldozatok közvetlen elérésén alapuló állami áldozatsegítő rendszert. Cél, hogy az áldozatok és az állami áldozatsegítő szervezetek közötti kapcsolatfelvétel hatékonyabbá tételével – a jelenlegi rendszer megtartása mellett – bevezetésre kerüljön az áldozatok közvetlen elérésén alapuló, akár 90%-os áldozatelérést

is megvalósító úgynevezett „opt out” rendszer annak érdekében, hogy az áldozatok minél szélesebb köre kaphasson segítséget. A 2021. január 1-jétől hatályba lépett jogszabályi változásokra figyelemmel már nemcsak akkor kaphat a Btk. szerinti szándékos, személy elleni erőszakos bűncselekmények áldozata segítséget, ha maga keresi fel az áldozatsegítő szolgálatot, hanem akkor is, ha az általános nyomozó hatóság (rendőrség) útján kapott információk alapján – az áldozat hozzájárulása esetén – maga az áldozatsegítő szolgálat veszi fel az áldozattal a kapcsolatot és tájékoztatja őt a kapható és nyújtható segítség valamennyi formájáról. A nyomozó hatóság hívja fel az áldozat figyelmét (kihallgatás, jegyzőkönyvfelvétel során), hogy amennyiben hozzájárul, úgy automatikusan továbbításra kerülnek az adatai az áldozatsegítő szolgálat részére. Az „opt out” rendszer hatékonysága a rendőrség és az áldozatsegítő szolgálat együttműködésében rejlik. Nagyon fontos, hogy a rendőrség minden esetben tájékoztassa az áldozatot az adattovábbítás lehetőségéről. Az áldozat kérheti az ügyintézés és adattovábbítás során az adatainak zártan kezelését. Amikor az áldozatsegítő szolgálathoz megérkeznek az áldozat adatai, telefonon, írásban vagy elektronikus úton felveszik a kapcsolatot az áldozattal. A kapcsolatfelvétel során akár azonnal érzelmi segítségnyújtásban részesíthető az áldozatot, valamint tájékoztatni tudják jogairól és az elérhető állami áldozatsegítési támogatásokról. Ennek nyomán megkezdődhet egy hatékony folyamat, melynek során az áldozat igényeihez és szükségleteihez mérten kerül sor a bűncselekmény okozta sérelmek kezelésére. Rendkívül fontos, hogy minél több áldozat járuljon hozzá adatai átadásához, hiszen az áldozatsegítő szolgálat akkor képes hatékonyan és széles körben betölteni szerepét, ha tudomást szerez a bűncselekményről, továbbá ha lehetősége van felvenni a bűncselekmény áldozatával a kapcsolatot.

A jelenleg eltelt időszak óta máris megfigyelhető a pozitív változás, az elért ügyfelek számának növekedése.

**BELÜGYI
ALAPOK**

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió
támogatásával

Az állam által biztosított támogatások

Az emberkereskedelem áldozatai számára elérhetőek mindazok a támogatások, melyek a bűncselekmények valamennyi áldozata számára általában biztosítottak, emellett azonban többletjogosultságokkal is rendelkeznek.

Az adott esetben nyújtandó szolgáltatás típusát a bűncselekmény jellege, a bűncselekménynek az áldozatra gyakorolt hatása, és az áldozat személyes körülményei határozzák meg. Ezeket a körülményeket és az áldozat szükségleteit az áldozatsegítő szolgálat felméri, és ehhez igazítja a felajánlott szolgáltatását, így személyre szabott segítségnyújtás érhető el. Az áldozatsegítő eljárások illeték- és díjmentesek. A magyar nyelvet nem ismerő vagy fogyatékosága miatt jelnyelvi tolmácsolásra szoruló ügyfél helyett a fordítás és tolmácsolás költségét az áldozatsegítő szolgálat viseli.

A büntetőeljárás megindításától függetlenül igényelhető szolgáltatás az érdekérvényesítés elősegítése (amelyen belül megkülönböztetjük a tájékoztatást, érzelmi segítségnyújtást, jogi tanácsadást és egyéb segítséget), valamint a védett szálláshely biztosítása. A büntetőeljárás megindítását követően igénybe vehető szolgáltatás az azonnali pénzügyi segély, az áldozati státusz igazolása, valamint a tanúgondozás.

Érdekérvényesítés elősegítése

Az érdekérvényesítés elősegítése szolgáltatás az áldozat – szükségletének megfelelő módon és mértékben történő – hozzásegítése alapvető jogai érvényesítéséhez, az egészségügyi, egészségbiztosítási ellátások és a szociális ellátások, valamint más állami támogatások igénybeviteléhez. Határidő nélkül, bármilyen formában, megkötések nélkül igényelhető szolgáltatás. Jellemző rá, hogy az áldozatsegítő szolgálat összes szereplője tudja nyújtani. Formái:

- Tájékoztatás. A tájékoztatás alacsony küszöbű ellátási forma, ami azt jelenti, hogy feltétel nélkül bárkinek nyújtható. A tájékoztatáshoz tehát nem kell feljelentést tenni, nem kell a büntetőeljárásról szóló igazolást beszerezni a rendőrségtől vagy más hatóságtól.

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió támogatásával

- Jogi tanácsadás egyszerű megítélésű ügyekben. Idetartozik például az az eset, amikor egy feljelentés vagy rendőrségi panasz megfogalmazásához van szükség segítségre. Nem azonos azonban ez a segítség a jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Jst.) alapján igénybe vehető jogi segítségnyújtással.
- Érzelmi segítség. Nem feltétlenül pszichológusi segítséget feltételez, hanem ideértjük azt az esetet is, amikor az áldozatsegítő szolgálat munkatársa ventilációs lehetőséget biztosít az áldozat számára, felzaklatott állapotát sikerül megnyugtatnia.
- Egyéb segítség. Ilyen lehet például kapcsolat felvétele az áldozat biztosítójával, segítségnyújtás az ellopott bankkártya letiltásában, más szervek formanyomtatványainak internetről való letöltése, ezek kitöltésében való segédkezés, időpont-egyeztetés valamely más szervnél, szervezetnél az áldozat részére.

Azonnali pénzügyi segély

Azonnali pénzügyi segély (a továbbiakban: segély) célja a bűncselekményt követő nagyon rövid időn belül kialakult krízishelyzet orvoslása. Kizárólag a bűncselekmény elkövetésétől számított nyolc napon belül kérhető (igazolási kérelem előterjeszhető). A segély lakhatás, ruházkodás, utazás és élelmezés céljára, továbbá gyógyászati költségekre, valamint kegyeleti kiadások fedezése céljából igényelhető. Ez nem kártérítés, hanem méltányossági döntés, és a rászorultság vizsgálata nélkül adható az áldozatoknak. Összegét az áldozatnak az őt ért cselekmény következtében kialakult helyzete, valamint az határozza meg, hogy milyen hosszú ideig nem tudja önerőből megoldani anyagi problémáit. A segély nem szociális rászorultság alapján jár az áldozatoknak. Ez a támogatási forma független az áldozat jövedelmének nagyságától, a rászorultságot az Ást. alapján az áldozatsegítő szolgálatnak vizsgálnia sem kell. Célja nem a cselekménnyel okozott vagyoni kár megtérítése, hanem mérlegelés alapján járó támogatás. A segély legmagasabb összege

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió támogatásával

az alapösszeggel egyezik meg, amelynek mértéke a tárgyévet megelőző második év – a Központi Statisztikai Hivatal által közzétett – nemzetgazdasági bruttó havi átlagkeresetének 43 százaléka, így 2021-ben a segély legmagasabb összege 158 168 Ft. A segély kifizetése történhet készpénzben, folyószámlára utalással, de postai kifizetéssel is.

Áldozati státusz igazolása

Az áldozati státusz igazolása az áldozatsegítő szolgálat által nyújtott, büntető-eljárás megindítását követően igénybe vehető szolgáltatás.

Az áldozati státuszt kérelmezni bármilyen okból lehet, az Ást. 4. § (4) bekezdése kimondja, hogy ha valamely hatóság vagy más szerv az általa nyújtott ellátás, szolgáltatás vagy támogatás igénybevételét attól teszi függővé, hogy az ellátást, szolgáltatást vagy támogatást igénylő személy az Ást. hatálya alá tartozó áldozat (vagy egyéb más okból szükséges), akkor az áldozat kérelmére vagy hivatalból hatósági bizonyítványt állít ki, melyet áldozati státusz igazolásának nevezünk. Az áldozati státusz igazolását az ügyfél bármikor, határidő nélkül kérelmezheti, az egyetlen kikötés csupán, hogy a büntetőeljárás vagy a tulajdon elleni szabálysértés miatti eljárás folyamatban legyen (vagy folyamatban volt). Az áldozati státusz igazolásánál nem kell vizsgálni a rászorultságot, így az áldozatsegítő szolgálat vagyoni és jövedelmi viszonyok vizsgálatát nem végzi. Az áldozati státusz igazolásának leggyakoribb felhasználási formái, mikor az áldozat az eltulajdonított okmányai pótlására, vagy a Jst. szerinti jogi segítségnyújtási támogatás kedvezőbb feltételekkel történő igénybevételéhez használja fel.

Védett szálláshely

Az állam az emberkereskedelem áldozataként azonosított, magyar állampolgárságú vagy a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személy számára tekintet

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió támogatásával

nélkül arra, hogy az Ást.-ben meghatározott bűncselekmény miatt büntetőeljárás indult-e, szükség szerint védett szálláshelyet biztosít. Védett szálláshely az emberkereskedelem áldozataként azonosított személyt befogadó és számára jogszabályban meghatározott ellátásokat nyújtó létesítmény.

A védett szálláshely biztosítása az emberkereskedelem áldozataként azonosított személyek számára állami feladat, azonban ezt a szolgáltatást rendhagyó módon – a tanúgondozáshoz hasonlóan – nem az áldozatsegítő szolgálat biztosítja.

Feltétlenül szükséges biztosítani, hogy az emberkereskedelem áldozataként azonosított személyek tekintetében felismerésre kerüljön a védett szálláshely biztosításának szükségessége, az eljárás tekintetében az áldozat az áldozatsegítő szolgálatól is részletes tájékoztatást kapjon, továbbá a védett szálláshely iránti igényt továbbítsák a szolgáltatás koordinációját végző szervezet, az OKIT irányába. Az OKIT az Emberi Erőforrások Minisztériuma (a továbbiakban: EMMI) fenntartásában működő 24 órás krízis-telefonszolgálat, amely kapcsolatot tart a védett szállások üzemeltetőivel, tájékoztatást ad az áldozatok részére a védett szállások adta feltételekről és a körülményekről. Az OKIT-nál speciálisan képzett szociális munkások fogadják a hívásokat, és saját protokolljuk szerint szűrik ki a krízisállapot valós meglétét. Abban az esetben, ha az áldozat a beszélgetés alapján úgy dönt, hogy igénybe veszi a védett szálláson történő elhelyezést, az OKIT munkatársa felveszi a kapcsolatot a védett házak üzemeltetőivel, és közreműködik az áldozattal történő kapcsolatfelvételen annak érdekében, hogy ne csupán az áldozat befogadása, hanem a biztonságos szállítása is megszervezésre kerüljön. A szolgáltatás az emberkereskedelem áldozataként azonosított személy számára a társadalmi reintegrációjának megkezdéséhez szükséges intézkedések megtételének idejére, de legfeljebb 90 nap időtartamra biztosítható. Ez az időtartam egyszer, legfeljebb 90 nappal meghosszabbítható. A védett szálláshely-szolgáltatás nyújtásához nem szükséges a büntetőeljárás megindulása sem.

További speciális szabály vonatkozik a harmadik országbeli állampolgárok eseteire. Amennyiben az emberkereskedelem áldozata harmadik országbeli állampolgár, úgy egy hónap gondolkodási idő áll rendelkezésére annak eldöntésére, hogy a bűncselekmény felderítésében a hatóságokkal együttműködik-e.

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió támogatásával

A gondolkodási idő tartamára ideiglenes tartózkodásra jogosító igazolásra, a hatóságokkal való együttműködés időtartamára pedig tartózkodási engedélyre jogosult. Az úgynevezett gondolkodási idő (reflection period) jelentősége abban rejlik, hogy az áldozat az azonosítás után, biztonságos szállásra és rehabilitációs környezetbe kerül, megnyugszik. Egy hónap elegendő idő arra, hogy a traumatizált áldozat abbahagyja a „ventilálást”, összeszedje gondolatait, és egy a bűnüldöző szervek számára is lényegesen használhatóbb vallomást tudjon tenni. A gondolkodási időnek csak akkor van hatékony szerepe, ha az áldozat egy segítő környezetben tölti el ezt az időszakot, távol attól a környezettől, ahol áldozattá vált. Mindezek mellett viszont azt is figyelembe kell vennie a hatóságoknak és a segítő szerveknek, hogy az áldozat késleltetett kihallgatása újra traumatizálja őt, és arra lehet számítani, hogy állapota rövidebb-hosszabb időre visszaesik a már megkezdett rehabilitáció során.

Bírósági tanúgondozás

A bírósági tárgyalásra idézett tanú a megfelelő tájékoztatás érdekében bírósági tanúgondozóhoz fordulhat. A bírósági tanúgondozó a bíróság olyan ügyintézője, aki a tanú részére külön jogszabályban meghatározott módon felvilágosítást ad a tanúvallomás megtétele, az ehhez szükséges bírósági megjelenés elősegítése érdekében. A tanúgondozás nem terjed ki az ügyről való tájékoztatásra, és nem járhat a tanú befolyásolásával. A bírósági tanúgondozók által nyújtott tanúgondozás országosan egységesen kialakított és működtetett rendszer, amely a tanú megidézésétől kezdve, a jogokról és a kötelezettségekről történő általános felvilágosítás mellett kiterjed a tanúk megfelelő egyedi tájékoztatására és védelmére is. A tanúgondozás – a védett szálláshely-szolgáltatáshoz hasonlóan – olyan áldozatsegítő állami feladat, amit nem az áldozatsegítő szolgálat nyújt, ugyanakkor feltétlenül szükséges biztosítani, hogy a büntetőeljárásban potenciálisan tanúként szereplő ügyfelek az áldozatsegítő szolgáltatótól e szolgáltatás tekintetében is átfogó tájékoztatást kaphassanak. A tanúgondozás szolgáltatás tekintetében fontos kiemelni, hogy kizárólag a büntető-

eljárás megindulását követően igénybe vehető áldozatsegítési szolgáltatások körébe tartozik, ugyanakkor a védett szálláshely-szolgáltatáshoz hasonlóan többször is igénybe vehető egyazon ügyben.

Állami kárenyhítés

Állami kárenyhítést a szándékos, személy elleni erőszakos bűncselekmények áldozatai igényelhetnek a felmerült vagyoni káruk megtérítésére, illetve enyhítésére. Rajtuk kívül a sértettek egyes közeli hozzátartozói, eltartottjai, és azok is jogosultak lehetnek, akik az elhunyt sértett eltemettetéséről gondoskodtak. Az állami kárenyhítés esetében igazolni kell a nyolc napon túl gyógyuló testi, illetve lelki sérülés meglétét. Az állami kárenyhítés maximális összege 2021-ben 2 372 520 Ft. 2021. január 1. napjával lépett életbe a börtönzsúfoltság miatti kártalanítási eljárással összefüggő visszaélések megszüntetése érdekében szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2020. évi CL. törvény. Ez a jogszabály jelentősen módosította, könnyítette az állami kárenyhítés igénybevételének szabályait is. Ennek leglényegesebb elemei, hogy az igényérvényesítésre nyitva álló határidő a korábbi három hónapról egy évre emelkedett (pl. a bűncselekmény elkövetésétől, illetve ha a kérelem előterjesztése akadályba ütközik, akkor ennek megszűnésétől számítva), valamint eltörlésre kerültek a rászorultsági összeghatárok, így az áldozatok immár minden áldozatsegítési támogatást jövedelmi helyzetüktől függetlenül vehetnek igénybe. Az eljárás során a hiányzó bizonyíték már pótolható az áldozat nyilatkozatával is, jelentősen bővült a kár mértékének igazolására szolgáló iratok köre, melyeket el kell fogadni az áldozattól. Bekerült az előzetes árajánlat, és mint gyűjtőfogalom az egyéb dokumentum is. Ezáltal lényegesen könnyebb lett az áldozatnak a kár mértékének igazolása. További fontos változás, hogy eltörlésre került a kárenyhítés esetében az úgynevezett öt éves objektív határidő, így akár azon túl is érvényesítheti igényét az áldozat.

Az állami kárenyhítési kérelmek esetében a megyei kormányhivatalok támogató hatóságként járnak el, a feladatuk a segítségadás a kérelem kitöltéséhez, és annak

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió támogatásával

továbbítása a (magyar vagy külföldi) döntő hatósághoz. A döntő hatóság feladata a kérelmek érdemi elbírálása. Az állami kárenyhítési kérelmeket kizárólagos illetékeséggel, mint döntő hatóság Budapest Főváros Kormányhivatala bírálja el. A bűncselekmények áldozatainak kárenyhítéséről szóló 2004/80/EK tanácsi irányelv alapján az állami kárenyhítési rendszer működtetése kötelező feladat minden európai uniós tagállam számára.

Fontos kiemelni, hogy az állami áldozatsegítés által kínált támogatások iránti kérelmek az Áldozatsegítő Központokban is előterjeszthetők, ezekben az esetekben a központok gondoskodnak a kérelmek elbírálására hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatósághoz való továbbításról.

Jogi segítségnyújtás a bűncselekmények áldozatai részére

A jogi segítségnyújtó szolgálatok 2004. április 1. napjával kezdték meg működésüket, annak érdekében, hogy létrejöjjön a szociálisan hátrányos helyzetben lévők számára egy olyan intézményrendszer, amelyben a támogatottak szakszerű jogi tanácsot és eljárási jogi képviselőt kaphatnak jogaik érvényesítése és jogvitáik megoldása során.

A jogi segítségnyújtó szolgálatok a kormányhivatalokban nyújtják a szolgáltatást, de ezt nem szabad összekeverni az áldozatsegítők érdekérvényesítés elősegítése szolgáltatás keretén belül nyújtott jogi tanácsadással.

A jogi segítségnyújtási támogatások igénybevétele esetén, ha valaki, mint bűncselekmény áldozata kéri a jogi segítségnyújtási támogatás megállapítását, csak a szociális rászorultság feltétele körében nyújt kedvezőbb elbírálást. A jogi segítségnyújtás igényléséhez szükséges a fentebb említett áldozati státusz igazolása is.

Peren kívüli támogatás esetén, ha a bűncselekmény áldozatának a bűncselekménnyel okozott kár, illetve a bűncselekménnyel összefüggésben keletkezett jog- vagy érdeksérelem elhárításához szükséges eljárás megindításához van szüksége jogi segítő szakjogászai tanácsadására vagy beadvány (kereset, kérelem, feljelen-

**BELÜGYI
ALAPOK**

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió
támogatásával

tés, vádindítvány stb.) szerkesztésére, részére térítésmentesen kell engedélyezni a támogatás igénybevételét, ha a rendelkezésre álló havi nettó jövedelme nem haladja meg az alapösszeg kétszeresét (2021-ben ez az összeg 316 336 Ft).

Pártfogó ügyvédi képviselő igénylése esetén megelőlegezett költségű jogi szolgáltatásra lesz jogosult a bűncselekmény áldozata.

Büntetőeljárásokban is jelentős kedvezmény az áldozat részére, hogy akkor jár részére a pártfogó ügyvédi képviselő, ha a jövedelme nem haladja meg a 316 336 Ft-ot, viszont a többi ügyfélhez hasonlóan az áldozatok is megelőlegezett költségű támogatásban részesülhetnek.

Az állam által kínált támogatások mellett, azzal párhuzamosan és azt kiegészítve a Baptista Szeretetszolgálat Alapítvány és az egyéb civil szervezetek által kínált megoldások széles köre is igénybe vehető az emberkereskedelem áldozatai részére.

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió
támogatásával

A BAPTISTA SZERETETSZOLGÁLAT ALAPÍTVÁNY SZEREPE AZ EMBERKERESKEDELEM ÁLDOZATAINAK TÁMOGATÁSÁBAN

Az emberkereskedelem áldozatainak szállítása

A Baptista Szeretetszolgálat az emberkereskedelem áldozatainak biztonságos szállítása, az áldozatok menekítése és operatív kísérése érdekében 2014-ben saját protokollt dolgozott ki, amelynek megvalósítását a napi gyakorlattal rendelkező szakembereik végzik. Az áldozatok biztonságos szállításában és operatív kísérésében elvállalt kiemelkedő szerepét együttműködési megállapodásban erősítette meg az Országos Rendőr-főkapitánysággal. Munkatársaik állandó készségben állnak, és fogadják az áldozatokkal kapcsolatba kerülő, azonosítást végző és önkéntesen közreműködő szervek, személyek felől érkező felkéréseket. Segítséget nyújtanak az áldozatok külföldről történő hazatérésében, belföldi menekítésében és az ideiglenes befogadó helyre juttatásukban.

Az áldozatok elhelyezése védett szálláshelyen

A védett szálláshelyek általánosságban hétköznapi, nagyobb méretű családi házak. Címük titkos, semmilyen nyilvántartásban nem szerepelnek, a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény alapján nincsenek besorolva, nem intézmények. Egy ház befogadóképessége elérheti a 12 főt. Vannak kisebb facilitások is, mint például a Baptista Szeretetszolgálat egyik védett szállása, amely egy 80 m²-es, háromszobás, kertes ház. Az áldozatoknak lehetősége van gyermekeikkel külön szobában lakniuk, de az egyedülállóak több emberrel is megoszthatják a szállásukat. A védett szálláshely utáni elhelyezésre úgynevezett kiléptető

**BELÜGYI
ALAPOK**

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió
támogatásával

házak (2–4 szobás lakások) állnak rendelkezésre. A kilépő fázist jó esetben már megelőzte egy sikeres fél-másfél, vagy akár kétéves rehabilitációs és integrációs időszak, melyet a védett szálláson töltöttek el az áldozatok.

Krízisintervenció

A védett szálláshelyeken az első lépés az áldozatok egészségügyi, szociokulturális és pszichológiai állapotának felmérése. Ennek eredményeként dől el, hogy milyen jellegű személyre szabott szolgáltatásra van szükség. A szakember megvizsgálja az áldozat életmódját, életvitelét, illetve hogy fellelhető-e a fizikai közérzetet, egészséget rövidebb-hosszabb távon veszélyeztető rizikófaktorok. Felbecsüli, hogy vannak-e az áldozatnak kondicionális hiányosságai, rendelkezik-e a korának és nemének megfelelő, a mindennapi tevékenységekhez szükséges erőnléttel. A kapcsolat létrejöttkor feltárásra kerülnek a pszichés és fizikai bántalmazások következményei, mentális állapota, szociális kapcsolati hálója, kommunikációs készsége, problémamegoldó készsége, stresszterhelése, illetve stresszkezelése, betegség fennállása esetén az ahhoz való viszonyulása, betegségének ismerete, hozzátartozókhoz való viszonyulása.

Az állapotfelmérés rendkívül fontos annak érdekében, hogy a lehető legbiztonságosabb védett szállásra kerüljön az áldozat.

Védett szállások üzemelnek az ország különféle pontjain a Lehetőség a Családoknak 2005 Alapítvány, a Baptista Szeretetszolgálat Alapítvány, a Névtelen Utak Alapítvány és legújabban az Üdvhadsereg Szabadegyház Magyarország égisze alatt, amelyek 2020-ban összesen 55 fő befogadására alkalmasak, valamint további 24 fő elhelyezésére van lehetőség a védett szállásokhoz csatolt kiléptető házakban. A Baptista Szeretetszolgálat más típusú, hasonló célcsoportokat ellátó intézményeibe is képes elhelyezni emberkereskedelem áldozatait.

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió
támogatásával

Segítő, támogató tevékenység

Az áldozatok menekítése, operatív kísérése, az állapotfelmérés, a kockázatelemzés után az ország valamely védett szállására juthatnak el az áldozatok.

Az első lépésben az áldozatok a bűncselekmények áldozatainak segítéséről és az állami kárenyhítésről szóló 2005. évi CXXXV törvény (a továbbiakban: Ást.) alapján rövid időn belül azonnali pénzügyi segélyhez, állami kárenyhítéshez juthatnak, illetve igénybe vehetnek más szolgáltatásokat is az Áldozatsegítő Központokon vagy a területi áldozatsegítő szolgálatokon keresztül (lásd következő fejezet).

A Baptista Szeretetszolgálat Alapítvány által üzemeltetett védett szálláson a lakók teljes körű rehabilitációs, integrációs/reintegrációs folyamatban vesznek részt, amelyek különböző helyszíneken valósulnak meg és több pillérre támaszkodnak:

A segítségnyújtás szintjei:

- esetkezelés (egyéni, családi szint);
- teljes körű pszichoszociális, foglalkozási, egészségügyi, pszichológiai, környezeti rehabilitáció.

A sikeres rehabilitációs, integrációs/reintegrációs folyamat lebonyolítása után minden esetben utánkövetés következik:

- csoportmunka: természetes támogató háló megszervezése, közösségépítő klubok, tevékenységek, házon belüli és kívüli tevékenységek szervezése, szabadidő hasznos eltöltése;
- közösségi szint: intézményi, alapítványi, települési, járási programok szervezése.

Rehabilitáció

Az emberkereskedelem áldozatainak rehabilitációja egy rendkívül hosszú folyamat, melynek során több területen is szükséges az áldozatot a folyamatban se-

**BELÜGYI
ALAPOK**

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió
támogatásával

gíteni. Az áldozatoknak az egészségügyi, a szociális, a foglalkozási, a pszichológiai és a környezeti rehabilitáció terén is szükségük van olyan szervezett támogatásra, mely segíti őket a társadalomba, a közösségbe történő visszailleszkedésükben. A személyre szabott orvosi, szociális, pszichológiai és foglalkozási intézkedések célja, hogy az áldozat lehetőleg újra teljes értékű emberré válhasson.

Az emberkereskedelem áldozatai számára rendkívül fontos az önbecsülésük, önértékelésük helyreállítása érdekében a legális munkavégzés, mely lehetőség szerint a pszichoszociális rehabilitáció alatt a védett házon belül egy védett munkahely keretében kell, hogy történjen. A védett munkahely lehetővé teszi az áldozatok számára, hogy a munkavégzés kihívásait először egy védő környezetben tapasztalják meg, a nyílt munkaerőpiactól eltérő módon, rugalmasabb keretek között. A tanácsadás eredménye alapján az áldozat képzésbe integrálódhat, mely amellett, hogy megfelelő szakképzettséget ad, a közösséghez tartozás gyógyító erejét is biztosíthatja.

Rehabilitációs tevékenységek:

- személyre szabott pszichoszociális, egészségügyi és jogi segítségnyújtás;
- napi tevékenységek megszervezése;
- speciális stratégiák, gyógyszer-compliance segítése;
- foglalkoztatási és munkaügyi tanácsadás és a közvetítés biztosítása;
- a szabadidő szervezett eltöltésének segítése;
- szabadidős, önszorgító csoportok, támogató hálózatok szerveződésének segítése;
- tanácsadás, információnyújtás az egészségügyi, szociális, gyermekvédelmi ellátások és szolgáltatások, lakhatási lehetőségek igénybevételéről;
- közvetítés iskolai képzésre, kompetencia- és szakmai fejlesztésre;
- az áldozatok individualitásának kialakítása, segítségnyújtás az önálló életvitel képességének és lehetőségének megteremtésére;
- utánkövetés.

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió támogatásával

Reintegráció

Alacsony küszöbű szolgáltatás

Számtalan esetben előfordul, hogy az áldozat nem kíván védett szálláshelyre menni, illetve biztonságos az otthoni környezete, mert megszűnik az őt fenyegető veszély, például az elkövetők külföldön kerülnek börtönbe. Ilyenkor alacsony küszöbű szolgáltatást is elérhetnek az áldozatok, ha a tartózkodási helyük közelében van elérhető szociális szakember, aki végigkíséri őket a rehabilitációs és reintegrációs folyamaton egy mentoráló tevékenység keretén belül.

Komplex szolgáltatások igénybevétele

A Baptista Szeretetszolgálat az alábbi komplex szolgáltatásokat kínálja:

- szociális ügyek intézésében, hivatalos ügyek intézésében történő segítségnyújtás (hiányzó okmányok beszerzése és pótlása, áldozatsegítő szolgálattal való kapcsolatfelvétel, rendőrséggel való kapcsolattartás);
- információ nyújtása, tájékoztatás;
- átmeneti jelleggel szociális szakember jelenlétével lakhatás biztosítása;
- a munkahelykeresésben és -megtartásban történő segítségnyújtás (munkahelykeresés, önéletrajz-készítés, munkára való jelentkezésre való felkészítés, ösztönzés, motiválás);
- a Magyarországi Baptista Egyház fenntartásában több szakközépiskola és szakképző intézmény működik országszerte, ezáltal lehetőség van egy új szakma, vagy első szakma megszerzésére, mely a társadalomba való visszailleszkedést segíti;
- segítő beszélgetések;
- életvezetési tanácsadást, mentálhigiénés gondozást, életvezetés segítségét biztosítja;
- segítik és megszervezik az egészségügyi ellátásokhoz való hozzájutást;
- kicsoporotos foglalkozást szerveznek a lakóközösségnek;

**BELÜGYI
ALAPOK**

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió
támogatásával

- segítik a kikerülést (segít az albréletkeresésben, természetes támaszokkal való kapcsolatfelvétel, segíti a költöztetést, kikerülés helye szerinti illetékes segítő szervezetekkel felveszi a kapcsolatot).

A büntetőeljáráásban megjelenő segítő és a támogató szerepe

Azokban az esetekben, amelyek során az áldozatok kiemelése egy rendőrségi akció keretén belül valósul meg, azért is rendhagyóak, mert nem tudhatjuk, hogy az áldozat elfogadja-e a segítséget a korábban említett félelmek és érzelmi-fizikai kötődések miatt.

A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) a harmadik részben kitér a büntetőeljáráásban részt vevő személyek megjelölése között a XI. fejezetben a segítő felsorolására, akik részt vehetnek a büntetőeljáráásban. Itt jelenik meg a támogató szerepe.

A Be. XIV. fejezete a Különleges bánásmód biztosítása a büntetőeljáráásban, a különleges bánásmód megállapítása és általános szabályai keretében rögzíti, hogy:

„81. § (1) A természetes személy sértett és a tanú különleges bánásmódot igénylő személynek minősül, ha a személyes jellemzői vagy az eljárás tárgyát képező bűncselekmény jellege és körülményei alapján

a) a megértésben, a megértetésben,

b) az e törvényben meghatározott jogok gyakorlásában vagy kötelezettségek teljesítésében, vagy

c) a büntetőeljáráásban való hatékony részvételében akadályozott.

(2) A különleges bánásmódot megalapozó körülmény különösen

a) az érintett személy életkora,

b) az érintett személy szellemi, fizikai, egészségi állapota,

c) az eljárás tárgyát képező cselekmény kirívóan erőszakos jellege, illetve

**BELÜGYI
ALAPOK**

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió
támogatásával

d) az érintett személynek a büntetőeljáráásban részt vevő más személyhez fűződő viszonya.”

A bírósági tárgyalások épületen belüli körülményeinek optimalizálásához hozzátartozik az is, hogy az áldozatoknak biztonságban el kell jutniuk a tárgyalásra. A Baptista Szeretetszolgálat tapasztalata, hogy a tárgyalások napján az elkövetők ismerősei, barátai, rokonai már korán reggel megjelennek a bíróság épületének környékén. Ha az áldozatoknak nincs segítsége a szállításukban, akkor egyedül (adott esetben gyalog) kell megérkezniük a bíróságra. A kint gyülekezők provokálhatják az áldozatot, amely nagymértékben veszélyezteti a tanúvallomások megvalósulását, illetve azok hatékonyságát, ezzel együtt a sikeres büntetőeljárást, az elkövetők felelősségre vonását.

Az áldozatok utánkövetése

A védett szálláshelyen az áldozatok egyéni szükségletükhöz mérten fél-másfél évet töltenek el. Ezután, ha nincs lehetőségük albérletbe vagy biztonságos rokoni környezetbe költözni, akkor kiléptető házba mehetnek. Ezekben a házakban akár öt évet is eltölthetnek az Emberi Erőforrások Minisztériuma szabályozásának értelmében. Ilyen hosszú idő azonban nem javasolt, mert kialakulhat egyfajta intézményfüggőség. Az áldozatok közül néhányan nem alkalmasak az önálló életvitelre, ők továbblépnek egy számukra megfelelő, leggyakrabban fogyatékos ellátást nyújtó intézménybe. A Baptista Szeretetszolgálat támogatásával – leginkább plusz pályázati forrásokból – a védett szálláshelyen élők kihasználják azt a lehetőséget, hogy szakmát tanuljanak, befejezzék iskolai tanulmányaikat (gyakran a 8. általános iskolai osztályt), majd idővel munkába állnak.

Az emberkereskedelem elleni küzdelemben, az emberkereskedelem áldozatainak segítségével rendkívül fontos az állami és civil szféra együttműködése, a segítségnyújtás koordinációja, hiszen mint látható az elérhető támogatások egymás mel-

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió
támogatásával

lett, egymást kiegészítve, az egyéni szükségletekhez mérten vehetők igénybe. Az állami és civil együttműködés további szintere a Nemzeti Koordinációs Mechanizmus.

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió
támogatásával

NEMZETI KOORDINÁCIÓS MECHANIZMUS AZ EMBERKERESKEDELEM ELLEN

A Nemzeti Koordinációs Mechanizmus létrejöttékor az Európa Tanács Emberkereskedelem Elleni Fellépéséről szóló, Varsóban, 2005. május 16-án kelt Egyezménye (a továbbiakban: Egyezmény) jelentősége került előtérbe. Az Egyezmény kitér a civilekkel való együttműködésre az áldozatok védelmének érdekében. A (6) cikk alapján hozott intézkedésekbe, ahol helyénvaló, be kell vonni a nem kormányzati szerveket, egyéb érintett szervezeteket és a civil társadalom más olyan szervezeteit, amelyek célja az emberkereskedelem megelőzése, az áldozatok védelme vagy segítése.

Az Egyezményben megfogalmazottak hatására 2005-ben egy ötoldalú keretmegállapodással létrejött Magyarország Nemzeti Koordinációs Mechanizmusa (a továbbiakban: Mechanizmus). A szerződő felek: a Belügyminisztérium (a továbbiakban: BM), a Külügyminisztérium, az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium, a Nemzetközi Migrációs Szervezet (a továbbiakban: IOM) és a Baptista Szeretetszolgálat Alapítvány.

Ebben a megállapodásban rögzítésre került, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (régii Btk.) 175/B. §-ban meghatározott bűncselekmény sértettjei „menedékhelynek” nevezett biztonságos szálláshelyre juthassanak, amelyet a Baptista Szeretetszolgálat Alapítvány üzemeltet. Az akkori megállapodás szerint a rendészeti, idegenrendészeti és menekültügyi szervek, a konzuli szolgálat és az OKIT munkatársai voltak kijelölve arra, hogy az emberkereskedelem áldozatait a Szeretetszolgálat menedékhelyére irányítsák. Az áldozatokat az akkori Bevándorlási Hivatal (BÁH) a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és

**BELÜGYI
ALAPOK**

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió
támogatásával

tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény alapján humanitárius célból kiadott tartózkodási engedéllyel látja el.

A Mechanizmus tagjainak köre az évek során fokozatosan kibővült. Többek között tagjává vált a Legfőbb Ügyészség és minden egyéb kormányzati és hivatalos szerv, amelyek érintettek a büntetőeljárások kapcsán az emberkereskedelem elleni küzdelemben.

A Nemzeti Koordinációs Mechanizmus tagjai

A Mechanizmus ma az alábbi szerveket sorolja tagjai közé:

- Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK),
- Nemzeti Nyomozó Iroda (a továbbiakban: NNI),
- OKIT,
- Igazságügyi Minisztérium,
- Családokért Felelős Tárca Nélküli Miniszter,
- EMMI,
- Belügyminisztérium,
- Külgazdasági és Külügyminisztérium,
- Nemzeti Bünmegelőzési Tanács,
- Innovációs és Technológiai Minisztérium,
- Legfőbb Ügyészség,
- Országos Bírósági Hivatal,
- Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság,
- Országos Kriminológiai Intézet,
- Lehetőség a Családoknak 2005 Alapítvány,
- Baptista Szeretetszolgálat Alapítvány.

**BELÜGYI
ALAPOK**

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió
támogatásával

A Nemzeti Koordinációs Mechanizmus működése

A Mechanizmus évente átlagosan kétszer ülésezik. A hivatalos szervek mind jogosultak arra, hogy áldozatokat védett szálláshelyre irányítsanak. A BM feladata a mechanizmus koordinálása, összefogása, míg az EMMI feladata támogatásával fenntartani a védett szálláshelyeket. A Mechanizmusban az OKIT szerepe, hogy egy 24 órás krízis-telefonvonalat üzemeltessen a feltételezett áldozatok számára, és ha szükséges, akkor védett szálláshelyre irányítsa őket.

Az emberkereskedelem elleni kormányzati fellépés kereteit a hazai együttműködő szereplők számára az emberkereskedelem elleni, 2008–2012 közötti nemzeti stratégiáról szóló 1018/2008. (III. 26.) Korm. határozat fektette le. A határozatban a Belügyminisztérium Európai Unió és Nemzetközi Helyettes Államtitkárságát jelölte ki nemzeti koordinátornak, a mindenkori helyettes államtitkár vezetésével és képviselével arra a feladatra, hogy lépéseket tegyen az emberkereskedelem elleni küzdelemben, és megalkossa az emberkereskedelem-ellenes nemzeti cselekvési tervet. Ez a szerv biztosítja az együttműködést a különböző állami és nem állami szervezetek között, valamint nemzetközi, európai és nemzeti szinten is felelősséget vállal Magyarország emberkereskedelem ellen tett intézkedéseiért.

A Mechanizmus biztosítja, hogy bizonyos szervezetek jogosultak az állam nevében segítséget nyújtani a feltételezett áldozat számára. Közéjük soroljuk az áldozatsegítő szolgálatot is. Az EMMI egyik háttérintézménye, a Családbarát Ország Nonprofit Kft. működteti az OKIT 24 órán ingyenesen hívható segélyvonalát. A Külgazdasági és Külügyminisztérium munkatársai segítséget nyújtanak külföldön rekedt, feltételezetten munkaerő-kizsákmányolás, illetve a más természetű kizsákmányolás áldozatai számára is.

2011 decemberében a Mechanizmus egy civil kerekasztalt is létrehozott, ahol számos szervezet képviselteti magát olyan szakemberekkel, akik elméleti és gyakorlati szereplőként vesznek részt az emberkereskedelem ellen folytatott küzdelemben.

Az emberkereskedelem elleni küzdelem és az emberkereskedelem áldozatai számára elérhető intézményi és támogatási háló az elmúlt években jelentős fejlődé-

sen ment keresztül. A fejlesztés napjainkban is tart, elég csak az Áldozatsegítő Központok országos hálózattá fejlesztésére, az áldozatok közvetlen elérésén alapuló állami áldozatsegítő rendszer létrehozására, a védett szálláshelyek férőhelyeinek növelésére, a civil szereplők fokozott állami támogatására, vagy éppen az emberkereskedelem elleni küzdelemről szóló 2020–2023 közötti nemzeti stratégiáról, valamint annak végrehajtását szolgáló, 2020–2021 közötti időszakban végrehajtandó intézkedési tervről szóló 1046/2020. (II. 18.) Korm. határozat gyakorlati megvalósítására gondolnunk. Annak érdekében, hogy felmérjük a további módosítást, fejlesztést igénylő területeket, célszerű összefoglalni a még fennálló hiányosságokat is.

**BELÜGYI
ALAPOK**

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió
támogatásával

AZ EMBERKERESKEDELEM ÁLDOZATAIT TÁMOGATÓ RENDSZER HIÁNYOSSÁGAI

Az információ hiánya

Annak érdekében, hogy áldozatok segítséget kérjenek, tudniuk kell az elérhető szolgáltatásokról. Nincsenek országos méretű kampányok az emberkereskedelemtől, mint jelenségről és arról, hogy „van kiút”, az áldozatok segítséget kérhetnek és kapnak is. Az állam mellett áll és segítséget nyújt, ha áldozattá váltál. Az áldozat nem férhet hozzá a jogaihoz, ha nem tud róla. Az áldozat nem minden esetben kapja meg a szükséges tájékoztatást annak érdekében, hogy eldönthesse, hogy kíván-e élni a támogatások nyújtotta lehetőségekkel, ezért az **egész országra kiterjedő, átfogó és folyamatos kommunikációra van szükség** annak érdekében, hogy minél több áldozatot azonosítsunk, minél több áldozatnak tudjunk támogatást nyújtani. Ezen túlmenően szükséges lenne prevenciós célú tájékoztató anyagok kidolgozása különösen a fokozottan veszélyeztetett társadalmi csoportok elérése érdekében. A BBA-5.4.5/10-2019-00001 „Komplex áldozatsegítési szolgáltatások az emberkereskedelem áldozatai részére” című projekt (a továbbiakban: Projekt) keretein belül kommunikációs terv készül, mely alapján három hónapos intenzív, elsősorban a közösségi médiára koncentrálódó kampány készül, melynek célja a potenciális áldozatokon túl a társadalom minden tagjának megszólítása, elérése.

Szakemberek képzése

Az áldozattal kapcsolatba kerülő eljárásban részt vevő személyek nincsenek az ahhoz szükséges információk birtokában, hogy felismerjék az emberkereskedelem

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió támogatásával

áldozatait, továbbá az áldozat részére egyéni szükségleteihez igazodva, hozzásegítse őt az elérhető szolgáltatások igénybevételéhez. Az azonosítást végző szervek és az azonosításban önkéntesen közreműködő szervek képviselői részére rendszeres képzésre lenne szükség, melynek ki kell terjednie egyrészt az áldozatok hatékony azonosítására, másrészt az áldozat részére elérhető szolgáltatásokra és azok fellelhetőségére. Az elmúlt években számos képzés valósult meg emberkereskedelem tárgyában mind állami, mind uniós forrásból. Fontosnak tartjuk, hogy e képzési sorozatok folytatódjanak, hiszen a szociális területen, a segítő pályán rendkívül nagy a fluktuáció hazánkban, így az állandó tréningek tartása elengedhetetlen az emberkereskedelem területén. **Fontos lenne a célcsoportoknak nyújtott oktatás, az alapvető szolgáltatásokhoz juttatás megerősítése**, megfelelő jogi védelem nyújtása, valamint az áldozatok veszélyeztetettségének csökkentése. A prevenció folyamatában különféle helyszíni tréningek tartása és technikai segítségnyújtás, valamint a jelzőrendszeri hatékony együttműködés lenne az ideális megoldás.

A segítő háló, és a koordináció hiánya

Az emberkereskedelem elleni küzdelem gyakorlati megvalósulásának gátat szab, hogy **hiányzik a rendszerszemlélet**. Az áldozatok azonosítása életidegen és hosszadalmas, egy szakértői szerv központi ellátására van szükség, amely szakszerűen elvégzi az azonosítást egy jelzés után.

A jelzőrendszer felépítéséhez megfelelő modellként állhat a gyermekvédelmi jelzőrendszer felépítése és működése, amely büntetőjogi felelősséggel jár a jelzés elmulasztását illetően.

Hiányzik egy egységes módszertani koordináció, amely szintenként meghatározza, hogy mely szereplő hova fordulhat.

A rendszerszemlélet hiányosságán túl, a kisállamiság problematikája is felfedezhető. Jellemző a vidéki településeken, hogy a szociális szolgáltatóknak hiába van jelzési kötelezettsége, a valóságban a sokszor szemet hunynak a jelenség láttán.

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió támogatásával

Passzivitásukat félelmük is befolyásolja azon túl, hogy nem akarnak kitűnni a közösségből „túlzott” igazságérzetüket gyakorolva.

Szolgáltatások fejlesztésének szükségessége

Gyakorlati tapasztalatok azt mutatják, hogy az emberkereskedelem áldozatai vagy nem igényelnek semmilyen, állam vagy civil szervezet által biztosított szolgáltatást, vagy a rendelkezésre álló szolgáltatások közül csak egyet vesznek igénybe. A rendelkezésre álló szolgáltatások fejlesztésére, és speciálisan új, az emberkereskedelem áldozatai részére létre hozott szolgáltatásokra van szükség.

Előfordulhat (főként az emberkereskedelem áldozatai körében), hogy az áldozat a társadalombiztosítás szempontjából nem minősül biztosítottnak, ezáltal pedig az egészségügyi alapellátásokat sem veheti igénybe, ha nem fizet egészségügyi szolgáltatási járulékot. Az áldozatok tekintetében minden esetben térítésmentes szolgáltatásként lenne szükséges bevezetni az egészségügyi szolgáltatást.

A védett szállást nyújtó szervezetek számára – az állami szintű áldozatirányítást is beleértve (OKIT, Áldozatsegítő Központok stb.) – komoly problémát jelent, hogy egy menekülő nőt, férfit, vagy akár egy egész családot hogyan juttassanak el biztonságban egy védett szállásra. 2019 márciusában jelent meg az emberkereskedelem elleni küzdelem hatékonyságának növeléséhez szükséges intézkedésekről szóló 1125/2019. (III. 13.) Korm. határozat, melynek értelmében a Kormány egyetért új védett szállás megnyitásával és a prostitúció áldozatává vált gyermekek ellátására kijelölt gyermekotthon részére „menekítő autó” biztosításával az emberkereskedelem áldozatai érdekében. 2020. évben, az EMMI támogatásában fenntartott két védett szálláshelyet üzemeltető szervezet számára (Baptista Szeretetszolgálat Alapítvány és Lehetőség a Családoknak 2005 Alapítvány) egy-egy menekítésre szolgáló autó beszerzésére és üzemeltetésére különített el az állam forrást az állami költségvetésben. 2020. február 18-án jelent meg a Magyar Közlönyben az emberkereskedelem elleni küzdelemről szóló 2020–2023 közötti nemzeti stratégiáról, valamint az annak végrehajtását szolgáló, 2020–2021 közötti időszakban végrehajtandó intézkedési

**BELÜGYI
ALAPOK**

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió
támogatásával

tervről szóló 1046/2020. (II. 18.) Korm. határozat, amely a menekítő autókra vonatkozó beszerzésre és üzemeltetésre lehívható támogatási összeget irányozza elő. Az áldozatok mozgatása, menekülésben segítése, biztonságos szállítása nehézkes, amely problémára megoldásként reagál a projektben meghatározott „menekítő autó” program. **A Projekt tapasztalataira is alapozva a jövőben célszerű lenne az áldozatok szállítását jogszabályban szabályozott önálló szolgáltatásként nevesíteni, garantálva a szolgáltatás folyamatos, állam általi fenntartását.**

Az állam által kínált áldozatsegítő szolgáltatások esetében fontos lenne kiemelten kezelni az emberkereskedelem áldozatait, mint speciális ügyfélkört. Az azonnali pénzügyi segítyt számos esetben nem tudják igénybe venni, hiszen az igényérvényesítési határidő e bűncselekménytípus esetében rendkívül szűknek bizonyul.

Az állam és a civil szervezetek komoly és hatékony szerepet vállalnak az áldozatok védelme érdekében. Titkos védett szállásokat hoztak létre, hogy az áldozatok elbújhassanak az emberkereskedők elől. Hosszú, akár évekig is eltartó testi-lelki felépülésben vehetnek részt, hogy hasznos tagjává váljanak a társadalomnak. **Célszerű lenne az állandó állami finanszírozással működő védett szálláshelyek kapacitásának bővítése** annak érdekében, hogy a reményeink szerint minél több azonosított áldozat megfelelő elhelyezésben részesülhessen.

A Baptista Szeretetszolgálat Alapítvány által kínált reintegráció szolgáltatás folyamatos, országos szinten elérhető biztosítása nagymértékben hozzájárulna az emberkereskedelem áldozatainak hosszú távú ellátásához, az elszenvedett sérelmekből történő felépüléshez és a társadalomba történő visszailleszkedéshez.

Az emberkereskedelem áldozatainak ismételt áldozattá válása

Az emberkereskedelem áldozatainak ismételt áldozattá válása a legtöbb esetben nagy rizikófaktort jelent, melynek a nem megfelelően rendezett áldozatirányítási rendszer is oka lehet, mivel az áldozatok irányítása, reintegrációja nem átlátható, protokollok mentén megy végbe. Az állami reintegráció alulfinanszírozott és túlszabályozott, az ellátórendszer jelenleg nem rendelkezik sem felhatalmazással,

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió támogatásával

sem kapacitással az áldozatok megfelelő társadalmi reintegrációjának segítésében. Nem megoldott az áldozatok sorsának nyomon követése, ebből adódóan magas az ismételten áldozattá válók aránya. Az ellátórendszerbe került áldozatok és az onnan kikerültek integrációjának segítése mellett ismételt áldozattá válásuk elkerülésére történő felkészítés is rendkívül fontos.

Az ismételt áldozattá válás elkerülése érdekében szükséges lenne a segítő folyamat során kockázatelemzést végezni, hiszen a speciális áldozati körök máshogy reagálnak az ismételt áldozati válás rizikótényezőire. Az emberkereskedelem áldozatainál – főként a szexuális kizsákmányolás célú emberkereskedelem női és gyermek áldozatai esetében, valamint a mentálisan sérült és szociálisan kiszolgáltatott áldozatok esetében – rendkívül nagy arányban fordul elő az ismételt áldozattá válás, melynek eszköze a megfélemlítés és a megtorlás. A fiatal lányoknál probléma, hogy a „loverboy” jelenségének nem csak egyszer képesek áldozatul esni. Sok esetben amint kikerültek az áldozati szerepből, pár napra rá jön egy újabb szerelmet ígérő kapcsolat, és újra emberkereskedelem, kizsákmányolás áldozatául esnek. Nekik nehéz kapcsolat nélkül lenni, sokkal nehezebb őket segítőként is tartani, hiszen ezek a fiatal lányok a többi áldozati csoportnál jobban vágnak arra a („vélt”) szeretetre, amit soha nem kaptak meg diszfunkcionális családjuk, vagy állami neveletésük révén.

Nagy kockázatot jelent, ha az emberkereskedők bünszervezetének nem minden tagja kerül büntetőeljárás alá vonásra. Ezek az elkövetők az egész családjukat a bűncselekményből tartják el, így sok esetben nincs visszatartó erő, ha néhányukat hatóság elé állítják. Ezek az elkövetők próbálnak ismételten kapcsolatba kerülni az áldozatokkal annak reményében, hogy esetleg egy másik országban újra tudják folytatni a rendkívül jövedelmező tevékenységüket.

A visszaesést elősegíti, hogy az áldozatok profiljába beletartozik az aktív szerhasználók köre, a fogyatékkal élők, pszichiátriai kórképpel rendelkezők és az idősek korosztálya is. A visszaesést az is indokolja, hogy számukra a védett szálláshely és a kapcsolódó komplex segítségnyújtás önmagában nem teszi lehetővé a differenciált szükségletek kielégítését. Az említett összetett problémával élők tájékoztatása

**BELÜGYI
ALAPOK**

Méltányosság és biztonság

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió
támogatásával

és segítése nem megoldott a jelenlegi szociális és egészségügyi ellátórendszer véges kapacitása mellett.

Az ismételt áldozattá válás elkerülése érdekében szükséges lenne olyan segítők bevonni a reintegráció folyamatába, akik maguk is egykor áldozatok voltak, így személyes példájukon keresztül hitelesen és hatékonyan tudnak pozitív példaként szolgálni az áldozatoknak.

BELSŐ BIZTONSÁGI ALAP

Az Európai Unió
támogatásával

STATISZTIKAI FÜGGELÉK

Emberkereskedelem sértetté válások száma

	Nő	Férfi	Összesen
2018	1	0	1
2019	35	0	35
2020	60	2	62

Kényszermunka sértetté válások száma

	Nő	Férfi	Összesen
2018	0	0	0
2019	1	3	4
2020	1	3	4

Regisztrált elkövetők száma emberkereskedelem bűncselekménye esetében

	Nő	Férfi	Összesen
2018	0	3	3
2019	25	47	72
2020	75	80	143

Regisztrált elkövetők száma kényszermunka bűncselekménye esetében

	Nő	Férfi	Összesen
2018	0	0	0
2019	2	4	6
2020	2	5	7

Regisztrált bűncselekmények száma

	Emberkereskedelem	Kényszermunka
2018	1	0
2019	34	4
2020	57	4